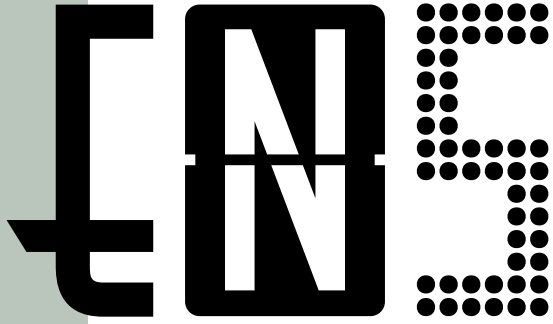

EL NOU SANTPOLENC

Gener
2021

#101

Pàgs. 4-11

EN PORTADA

**DOCTOR
DOMÈNEC:
LA CONNEXIÓ
ENTRE
SANT POL I
L'ANTÀRTIDA**

L'estiuejant de Sant Pol que va trepitjar l'Antàrtida

Qui digui que a l'hivern passa fred, que li ho expliqui al doctor Oriol Domènec, personatge que aquest 2021 farà 67 anys que va esdevenir la primera persona de tot l'Estat espanyol en trepitjar l'Antàrtida i en ser el primer humà en coronar el Mount Plymouth, també al continent blanc.

Als seus 97 anys és un prodigi de vitalitat i demostra tenir una memòria envejable quan recorda les seves estades a la nostra vila, de les quals ens en parla al present número de l'ENS.

També en aquest número fem referència als 85 anys de l'esclat de la Guerra Civil, motiu pel qual recordarem els santpolencs que van ser cridats a files i reviurem el seu testimoni gràcies a les cartes que van enviar des dels fronts de batalla.

I aquest gener, que no hem pogut celebrar Sant Pau per la pandèmia, sí que volem fer un homenatge a la Marxa organitzada per la SEIR L'Hotel que, si bé no s'ha pogut portar a terme presencialment, sí que s'ha pogut fer individualment de forma virtual.

D'altra banda, en aquest ENS encetem dues noves seccions: l'espai de reflexió ciutadana i la història dels noms dels carrers de Sant Pol.

Esperem que en gaudiu de la lectura i que aquest 2021 sigui millor per a tots i totes!

ENS

Dipòsit legal
B-24263-93

Edita
Ajuntament
de Sant Pol de Mar

Coordinació
Marc Vidal (Regidoria
de Comunicació)

Disseny i maquetació
www.mutudesign.com
(Gina Rodríguez)

Impressió
Impremta Pagès

Fotografia
Arxiu Ajuntament
Sant Pol de Mar, Arxiu
Municipal, Arxiu Pere
Sauleda.

Distribució
Correu del Maresme

Publicitat
ens@santpol.cat
93 760 01 52

Ajuntament
de Sant Pol de Mar
Plaça de la Vila, 1
08395 Sant Pol de Mar
Tel. 93 760 04 51
www.santpol.cat
Facebook/Twitter/
Instagram/Youtube:
@ajsantpol

Imprès en paper
100% ecològic

Tirada
4.000 exemplars

Cost unitari
0,96€

TELÈFONS D'INTERÈS

Arxiu Municipal
93 780 33 38

Biblioteca Can Coromines
93 760 45 44

Ca l'Arturo
93 760 30 06

**Consultori Local
Sant Pol de Mar**
93 760 48 18

Llar d'infants Pi del Soldat
93 760 10 72

**Oficina d'Atenció
a la Ciutadania (OAC)**
Tel: 93 760 04 51

Oficina Turisme
93 760 45 47

Polícia Local
93 760 05 19
Emergències: 609 306 609

Ràdio Sant Pol
93 760 46 46

Serveis Socials Municipals
93 760 09 09

**TENS QUEIXES SOBRE
L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA?**

Contacta amb el Síndic de Greuges:
900 124 124 / sindic@sindic.cat
www.sindic.cat

Sumari **EN**

EL PER QUÈ DEL SEU NOM

**CARRERS
DE SANT POL**

EN PORTADA

**DOCTOR
DOMÈNEC**

RECOMANACIONS LITERÀRIES

**VA DE
LLIBRES**

ENTITATS

**SEIR
L'HOTEL**

OPINIÓ

**L'ESPAI
DEL LECTOR**

EL REPORTATGE

**CARTES DES
DEL FRONT**

TRIBUNA POLÍTICA

Tens un comerç i vols veure aquí el teu anunci?
Posa't en contacte amb ens@santpol.cat
Tarifes i condicions segons el preu públic contemplat a
l'Ordenança General de preus públics Municipals.

DOCTOR DOMÈNEC:

Oriol Domènec i Llavallol (Barcelona, 1923) és un otorinolaringòleg i cirurgià amb un fort vincle amb Sant Pol de Mar i una biografia que bé es mereix ser plasmada en una novel·la o en un llargmetratge. Als seus 97 anys conserva una lucidesa envejable, una memòria intacta de fets que es remunten prop d'un segle enrere i una salut plena de vitalitat que li permet encara, a la seva avançada edat, conduir el seu cotxe i venir a Sant Pol a visitar la seva filla.

Ens rep al seu despatx situat en una noble finca de l'avinguda Diagonal, cantonada amb Aribau, en la què fins fa ben poc temps –amb 90 anys encara exercia de cirurgià– hi tenia la seva consulta. De fet, encara en conserva tot el mobiliari i estris de la seva professió, a l'aguait per si calgués atendre un darrer pacient.

Un despatx que també conté totes les seves memòries, classificades segons els episodis clau de la seva vida, dins d'un grapat d'arxivadors de color verd.

Però per entendre bona part de les històries i anècdotes que ens explica dels seus records de Sant Pol, abans és imprescindible fer quatre pinzellades sobre la seva biografia.

“
CADA COP QUE
VINC A SANT POL,
HI DEIXO UN
TROS DE MI”

Una vida de pel·lícula

Fill d'una família burgesa catalana, Oriol Domènec va cursar els estudis de medicina a Barcelona i més tard de nàutica i aviació.

A la dècada de 1940 formava part de grups antifeixistes i catalanistes, fet pel qual fou detingut, apallissat i empresonat en fins a vuit centres penitenciaris diferents d'arreu d'Espanya. Precisament alguns d'aquests fets tenen relació amb Sant Pol de Mar, tal com s'explicarà més endavant.

Un cop lliure, va fugir cap a Alemanya i posteriorment a l'Argentina amb un passaport fals sota la identitat del seu cosí, i allà es va forjar una molt bona reputació treballant com a cirurgià.

Vaig anar a l'Argentina com podria haver anat a qualsevol altre indret! En aquella època d'activista catalanista ja me l'havia jugat molts cops i els nacionals em buscaven. Qualsevol dia m'haguessin 'fomut' una bomba –recorda–. De fet, ja ho tenia tot a punt per marxar a Indonèsia, però finalment vaig anar a l'Argentina.

Les autoritats del règim, en assabentar-se'n, van demanar la seva deportació al·legant que era un delinqüent, però els espanyols desconeixien la bona fama que el doctor Domènec havia aconseguit en poc temps, fins al punt de ser objecte de diversos homenatges i de la redacció i aprovació de la 'Llei Domènec', per la qual se li reconeixia els estudis de medicina per poder exercir a tota la Patagònia.

Una llei feta a la seva mida que té una explicació: **Hi havia un important líder comunista, en Marcote, que caigué molt malalt de càncer i em van demanar d'operar-lo. Li vaig extirpar el tumor i va sobreviure. D'això se n'assabentà el president del parlament, Pérez Gallard, el qual tenia una filla molt malalta i que metges de Buenos Aires no s'atrevien a operar. Llavors jo vaig acceptar fer-li l'operació i va anar bé. Uns mesos més tard el parlament va aprovar la Llei Domènec per unanimitat!**

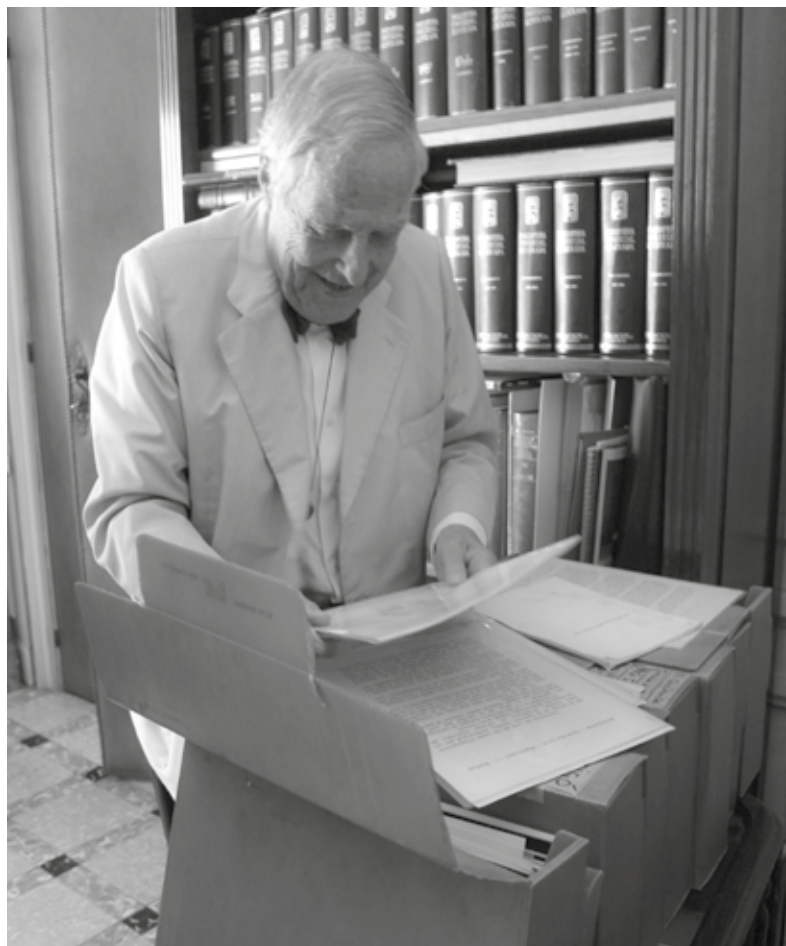
L'any 1952 va marxar a l'Antàrtida durant un any com a metge del destacament 'Luna' de l'armada argentina.

Va complir la proesa d'esdevenir el primer català –i espanyol– en trepitjar el continent blanc, tal i com va recollir la portada del diari *La Vanguardia*, que li va dedicar una entrevista en la seva publicació del 22 d'abril de 1954. Altres fonts argumenten, però, que en realitat va ser el segon espanyol en fer-ho i atorguen el títol al jesuïta Felipe Lérida, que ho hauria aconseguit sis anys abans.

Sigui com sigui, el que ningú li ha pogut rebatre mai és el fet de ser la primera persona que va coronar el cim de Mount Plymouth, un dels pics de l'illa de Greenwich, en territori xilè. Hi va plantar una senyera, però d'aquesta fita no se'n va fer res més enllloc.

Durant la seva estada a l'Antàrtida també es va guanyar el reconeixement del govern xilè, després de jugar-se la vida travessant a peu 70 km d'un mar de gel per assistir un militar de la base Pratt ferit a la cama. La tenia gangrenada i se li va haver d'amputar, però li va salvar la vida.

Domènec conserva per escrit les seves memòries en diversos arxivadors.

EL PRIMER ESPAÑOL QUE PISA LA ANTARTIDA

ORIO DOMENECH, MEDICO NACIDO EN BARCELONA, HABLA PARA NUESTROS LECTORES BUENOS AIRES (Crónica de nuestro corresponsal)

QUIEN no recuerde dónde está la Antártida, que mire el mapa. Allí en los últimos confines del Sur, mucho más abajo que el estrecho de Magallanes; más por debajo aún que las islas Orcadas, donde ha desaparecido todo vestigio de vegetación, sobre el mar helado, viven todo el año unos hombres heroicos aislados del mundo en las bases con las que tres países—Argentina, Chile y Gran Bretaña—mantienen sus pretensiones a la posesión de aquel continente blanco bajo cuyo manto de nieve y hielo se ocultan riquezas minerales fabulosas. Pretensiones muy legítimas por parte de Argentina y Chile, pero tradicionalmente improcedentes por parte de la Gran Bretaña.

El primer español que ha pisado y vivido en esta tierra antártica es de Barcelona y se llama Oriol Doménech. Ahora, a su regreso, después de haber sido rescatado por un barco tras cerca de doce meses de aislamiento, visita al corresponsal curiosamente atraído por la coincidencia del nombre y confía para LA VANGUARDIA estas frescas e inéditas impresiones.

Pero digamos antes de seguir adelante que Oriol Doménech es un muchacho (pese a que frisa la treintena) fuerte, rubio, de mirada clara y expresiva, que vino a la Argentina en un intercambio profesional como otorrinolaringólogo hábil que es. Pero, ya en Buenos Aires, supo que se necesitaba un médico para el destacamento «Lunas», de la Antártida y allí se fue llevado también por tentaciones de investigación para conocer la parasitología animal de aquellas apartadas regiones.

El destacamento «Lunas» estaba constituido por un comandante de la base, dos meteorólogos, dos telegrafistas, un médico, un cocinero y un sirviente. Fueron dejados allí hace un año, aprovechando que, durante dos meses, los hielos se agrietan y dejan pasar, aunque dificultosamente, la afilada punta de un barco. Después vuelven a cerrarse, y la suerte de este puñado de hombres queda sellada por un año, sin más contacto con el continente que las débiles señales telegráficas.

Hace varios meses los periódicos argentinos y de toda América dieron la noticia de que un valeroso médico del destacamento argentino «Lunas» acudió a prestar socorro a

La travesía sobre el mar helado

un enfermero del vecino destacamento chileno «Arturo Prat» que se moría víctima de la gangrena, por una rotura abierta en una pierna. No había opción: o arriesgarse, o dejar morir al enfermero chileno. Fue así como los 70 kilómetros de distancia se recorrieron sobre el mar helado en tres días y noches tormentadas. Trineos tirados por perros siberianos llevaron al médico, que no era otro que el doctor Oriol Doménech, acompañado por varios compañeros de su destacamento. Durmieron en bolsas sobre el hielo, a 40 grados bajo cero, y después de numerosas penalidades, llegaron al destacamento «Arturo Prat» donde, casi sin medios y con anestesia rudimentaria, procedió el doctor Doménech a amputar parte de la extremidad afectada del enfermero, salvando así su vida. La radio y la prensa proclamaron la hazaña. Lo que no dijeron entonces es que se trataba de un médico español; el primero y único español que pisó la Antártida.

—¿Cuáles fueron los mayores obstáculos que tuvieron que vencer en estas rudas etapas? —le preguntamos una de estas tardes del otoño porteño a Oriol Doménech.

—Las grientas y el frío—nos contesta—. Por la dilatación de las aguas subterráneas del mar que permanece líquido de 4 a 11 metros de profundidad, y por las mareas, que siguen trabajando, se producen profundísimas grientas que, cubiertas de nieve, apenas se advierten. Los perros son los primeros que nos las delatan, pero a veces es el hombre el que paga con su vida el fatídico hallazgo. Precisamente el enfermero, en cuyo auxilio íbamos, se fracturó la pierna al regresar con otros compañeros suyos de poner una tosca cruz sobre el lugar donde otro compañero había perdido la vida en una de estas grientas.

—¿Cuál es el comportamiento de los perros? —Magnífico. Permanecen atados en la base y son alimentados con carne de foca. Por esta inactividad, cuando se les suelta, tiran del trineo con energía y arrastran 50 kilos por perro.

—¿Hay enfermedades en la Antártida? —Ninguna más que la que pueda provenir de la propia biología. No hay gérmenes, no hay vida. Además, por la baja atmósfera, los rayos ultravioletas, que la nieve al reflejarlos multiplica, todo lo esterilizan.

—¿Lo más temible? Las tempestades de viento. Figúrese que suele soplar de 125 a 220 kilómetros por hora. Para salir a examinar el instrumental meteorológico o a traer alguna cosa del almacén, es necesario ir atado con una larga soga, más que por el temor a ser arrastrados por el viento para evitar los torbellinos de nieve que ciegan y desorientan hasta el punto de que a 17 metros de las barracas ya no es posible regresar.

—¿De qué se alimentaban? —De verduras, huevos y leche deshidratados y de las buenas provisiones con que el Gobierno argentino tiene dotadas sus bases, mucho más seguras, confortables y provistas que las inglesas y chilenas. De comida fresca, comíamos carne de foca y algunas veces de pingüino. Los huevos de pingüino son excelentes. También comíamos pescado.

—¿Cómo lo pescan? —Podríamos decir que en colaboración con las focas. Las focas hacen desde el mar un agujero hasta la superficie del hielo, taladrándolo con su hocico en forma de barrena. Por estos agujeros echábamos nosotros después el anzuelo, y rara era la vez que no sacábamos algo.

—¿Es muy tediosa la vida allí? —En realidad no teníamos tiempo de aburrirnos, pues el trabajo era grande para todos. Para bañarse hay que salir a buscar hielo o nieve, que se derrite y se calienta luego. La cocina, las observaciones meteorológicas, la radio y mis investigaciones sobre los parásitos de las focas, los tigres polares y los pingüinos, no me dejaban tiempo ni para la lectura ni para el cine.

—¿Cine? —Sí; un aparato sonoro de 16 mm., cuyas películas ni llegamos a ver todas en los doce meses.

—¿Y la leche polar?

El doctor Oriol Doménech

—Es impresionante. El sol no llega a aparecer en el horizonte y una dulce obscuridad lo cubre todo. En cambio, durante seis meses, el sol no llega a ponerse nunca y puede decirse que no se hace de noche en esos 180 días. Pero lo más impresionante es la aurora austral. Algo tan imprevisto que jamás se olvida. Yo pude contemplar dos que apenas duraron cinco minutos escasos. Pero tonos de los más fantásticos colores, que suben y bajan en ráfagas súbitas, incendian el horizonte de tal forma que sobrecoge el ánimo, pues parece haber llegado el fin del mundo. Y gracias a que estábamos prevenidos sobre estos raros fenómenos.

—¿No se ponían neurasténicos? —Sí; neuróticos. Hay, en efecto, ciertas crisis de tipo afectivo que al que ataca lo vuelven taciturno e insoportable por una semana, que es lo que dura una luna. De ahí el nombre. Cuando uno está así, los demás lo dejan como si no existiese para no exacerbar su misantropía. Luego se pasa, y vuelve el buen humor y la esperanza.

—¿Algún recuerdo más?

—Sí, uno: el bautizo de un monte de hielo, que no había sido escalado nunca. Tiene 700 metros y está al lado de nuestra base, pero en territorio chileno. Se llama monte «Flynnouth» y los chilenos lo llaman «Osorno». Nadie lo había coronado. Yo me propuse hacerlo y encontré pronto a mis compañeros para secundarme. Sin embargo, surgió un problema. Los argentinos querían que se pusiera en la cima una bandera argentina, mientras que los chilenos querían que fuera la suya la que ondeara, y yo, lógicamente, imponía la española. Como no nos pusimos de acuerdo, llegamos a una transacción: pusimos una gran cruz de madera que llevamos desarmada. Eran en realidad agujas de hielo lo que nos costó un día escalar, pero logramos la hazaña.

—Cuando regresó al mundo civilizado, ¿qué fue lo que más le impresionó?

Tres cosas: el color verde de la vegetación, la lluvia en la cara (allí es siempre nieve o ventisca) y levantar polvo con los zapatos.

El doctor Doménech nos confía muchas impresiones más, que no es posible, por su extensión, recoger aquí. Nos habla también del Paraguay, cuyas tribus indígenas visitó hace unos días para estudiar ciertas afecciones nasales a las que son inmunes los indios, y se muestra vivamente complacido porque estas someras impresiones sean primicias que adelante LA VANGUARDIA.

El Gobierno argentino acaba de ofrecer al doctor Doménech un ventajoso contrato por cinco años para operar en los destacamentos oficiales de la Patagonia y Tierra del Fuego. La oferta es tentadora, pero aún no se ha decidido a aceptarla mientras no venga un poco las legítimas nostalgias de España, acentuadas con los recuerdos dramáticos de estos doce meses en la Antártida.—Oriol DE MONTSANT.

Aparato de registro meteorológico sobre la nieve eterna

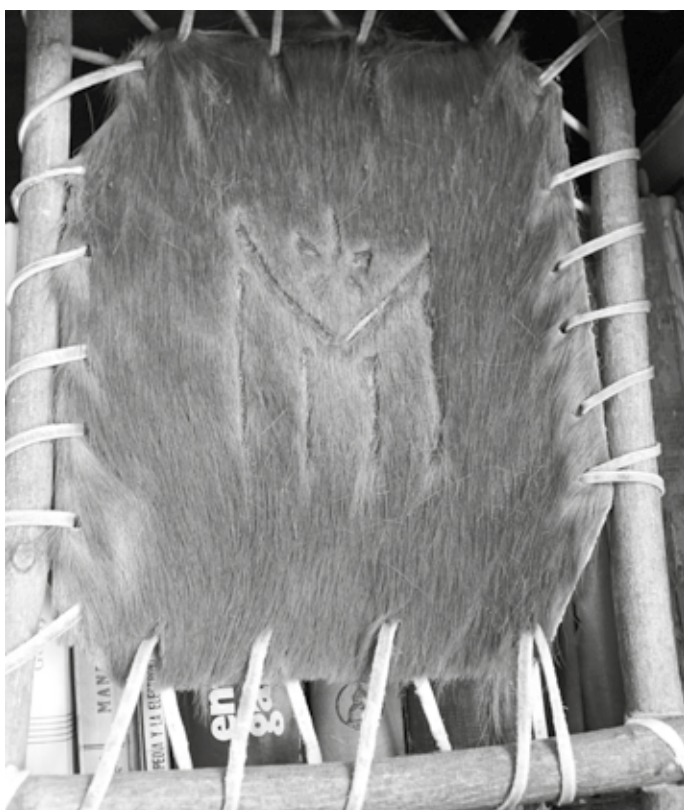

La base argentina «Destacamento Lunas», visto en verano

La portada que La Vanguardia li va dedicar a I'abril de 1954.

Posteriorment, al 1955, va tornar a Alemanya, des d'on va preparar la fuga d'Espanya de la que seria la seva esposa, Mercedes Elizalde Bertrand (1933-2013), filla d'un important empresari barceloní del règim. Tots dos van fugir creuant el riu Miño, nedant fins a Portugal, on es van casar d'amagat a Lisboa el 25 d'octubre de 1956. Durant el seu casament es van adonar que no tenien padrins, ja que el casament havia estat improvisat, i van demanar a un parell de reporters que cobrien la notícia que els fessin de testimonis de l'enllaç. En ser descoberta, Mercedes va ser deportada i tancada en un reformatori fins a complir els 25 anys, moment en què llavors s'aconseguia la majoria d'edat.

Al seu despatx encara conserva un tros de pell de vaca marcada amb l'estelada.

ORIOLO DOMÈNEC EXERCÍ LA PROFESSIÓ DE METGE A TIERRA DEL FUEGO I LOS GALLEGOS, GRÀCIES A LA LLEI TRAMITADA ESPECIALMENT PER A ELL, I QUE LI PERMETIA EXERCIR LA MEDICINA PER SOTA DEL PARAL·LEL 42

Un cop van poder-se retrobar a l'Argentina, Oriol Domènec exercí la professió de metge a Tierra del Fuego i Los Gallegos, gràcies a la llei tramitada especialment per a ell, i que li permetia exercir la medicina per sota del paral·lel 42. Posteriorment també exercí al Mato Grosso (Paraguai) i tornà a l'Argentina, on va adquirir una finca de 8.500 hectàrees. La va batejar amb el nom de Canigó. De fet, una curiositat d'aquesta *hacienda* de la Patagònia és que el seu ramat es marcava amb una estelada. Són 20 mil hectàrees de terreny que el seu fill Ivo encara conserva.

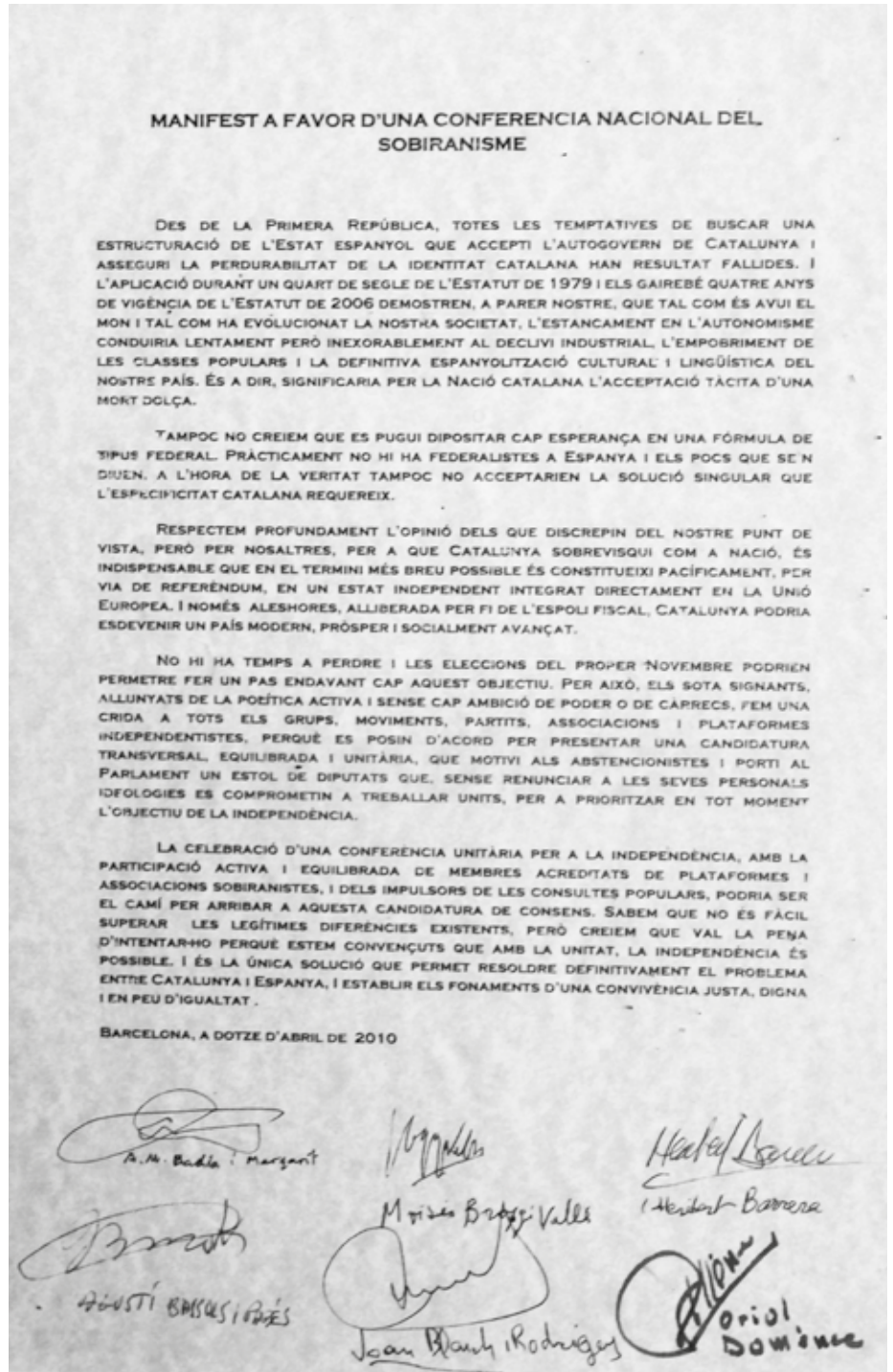
I si parlem de fills, la seva primera filla hauria d'haver nascut a l'Antàrtida i convertir-se en la primera persona que naixia allà, però no va sobreviure al part. El doctor Domènec recorda que poc temps abans d'embarcar-se cap al continent blanc, jo retornava de practicar una sessió d'hipnosi a Río Grande amb la meva dona, llavors embarassada de 7 mesos. La carretera per arribar a Ushuaia estava plena de sotracs que van provocar-li el part, però la criatura va morir poques hores després de néixer.

L'any 1970 va tornar a Barcelona on va continuar exercint la medicina privada com a especialista i cirurgià otorinolaringòleg. I als anys 90, amb 70 anys complerts, se'n va anar a la guerra de Bòsnia, on va passar-hi tres mesos per ajudar a qui pogués. **Vaig operar en condicions terribles, fent d'otorino, de cirurgia general i fins i tot assistint parts, recorda.**

Als 90 anys va fer la seva darrera operació. *Va ser un càncer d'orella. Encara podria operar –defensa–, però si passés qualsevol cosa dirien que ja no tinc edat per fer-ho.*

El seu activisme catalanista, que bé li va valer represàlies i persecucions durant els seus anys de joventut, ha tornat a aflorar amb força en els darrers anys. La principal mostra és el 'Manifest del 12 d'abril' i la Conferència Nacional del Sobiranisme, la seva darrera iniciativa d'activisme independentista que va promoure juntament amb altres personatges il·lustres com Moisès Broggi i Heribert Barrera i, precisament, amb un altre personatge molt vinculat a Sant Pol de Mar com és Josep Maria Ainaud de Lasarte. L'original del manifest, signat pels seus impulsors, es pot contemplar penjat en una de les parets del seu despatx.

Una vida de pel·lícula que ha passat en gran part al costat de la seva dona, per qui demostra un gran amor i apreciació durant l'entrevista. *No s'arronsava davant de res. A la finca de l'Argentina, un dia que jo no hi era, va arribar una nit un home que li exigia que obrís la porta. Ella el va acabar fent fora a punta de pistola. Si no hagués marxat, l'hauria disparat sense dubtar-ho*, explica. Digna de recordar és també l'esquela que Domènec va fer publicar a *La Vanguardia* al març del 2018 per recordar el cinquè aniversari de la mort de la seva esposa i en la que s'hi podia llegir "Mercedes, hem estat a punt de tocar-ho!" –en referència a la consecució de la república catalana–. I afegia: "Però el dictat dels seus 'principis' i el personalisme de la seva mediocritat han passat per sobre de l'interès de Casa Nostra arrossegant els nostres desitjos i les nostres il·lusions. Uns altres vindran i guanyaran. Esperant de tornar aviat al teu costat, Oriol".

Dues mostres de la faceta més independentista de Domènec.

Les seves estades a Sant Pol

Oriol Domènec va passar bona part dels seus estius i caps de setmana d'infantesa i joventut a Sant Pol. Ho feia a la casa dels seus avis, situada a la Riera, on actualment hi ha el restaurant amb les escaletes que donen accés al carrer Abat Deàs.

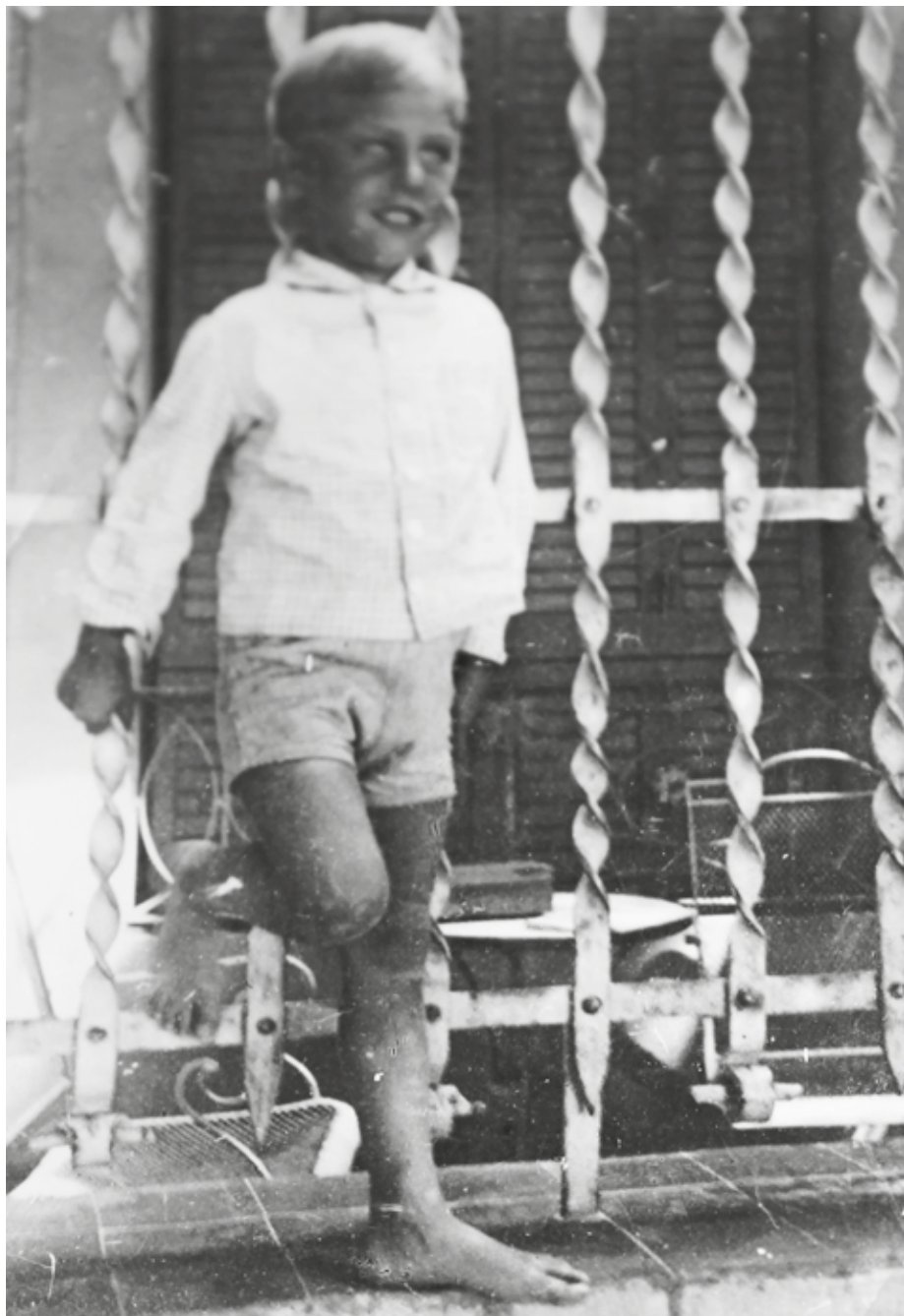
Tot i la seva avançada edat, recorda perfectament tot el veïnat del carrer de la Riera fins al punt de dibuixar-nos un plànol de cada casa i reviure amb tot detall com era cada família i els conflictes que sovint s'originaven entre aquestes.

Segurament els llocs que recordes de la infantesa, són els que et marquen més. I en el meu cas és Sant Pol.

Cada cop que hi vinc, m'hi deixo un tros. Amb aquestes paraules, el doctor Domènec deixa palès el lloc que la vila ocupa al seu cor.

Algun dels conflictes, però, els tenia dins de casa. Ell mateix ho explica: *Amb tres anys i tres mesos em van fer fora de la casa que teníem a la riera. Un dia que estava sol amb la cuinera, jugant amb la seva filla a l'habitació de la meva mare, li vam agafar un rellotge de la marca Longines, que llavors era caríssim, i el vam desmuntar tot. Al vespre quan va arribar el meu pare, em van donar una bona pallissa i em van deixar al carrer en plena nit. Vaig anant caminant fins a la cantonada i em vaig adormir en un racó, entre caixes d'un colmado. Un veí em va trobar i em va portar de nou a casa...*

Domènec ho recorda ara com una anècdota més, però el porta a fer la següent reflexió: *Era una època en què el patriarcat era inqüestionable, el pare podia fer el que volgués. Per sort, això avui dia està canviant.*

La infància de Domènec està marcada pels seus estius a Sant Pol.

Del Sant Pol de la seva infància recorda que la Riera era la part burgesa i moral del poble. *Els fills vivien del que havien treballat els pares i els néts s'ho van acabar de dilapidar!* I, seguidament, esgrimeix que *qui s'ho passa millor és qui ha treballat, el qui ha fet el gran patrimoni. Els que han vingut després sí que han viscut molt bé, però barallats!*

Com la majoria de barcelonins que venien a Sant Pol a l'estiu, la família de Domènec ho feia atreta per la platja. En conserva fotografies, sobretot de ben petit, i en recorda anècdotes tan divertides com aquesta dels Banyes Tarridas: *Les casetes de l'avi Tarridas tenien el terra de fusta amb esclètxes. I un dia, els Morell –l'Enric va ser un important sastre de Passeig de Gràcia–, van aprofitar que una tieta meva va entrar a canviar-s'hi per fer un forat a la sorra des del darrera de la caseta i poder veure com es canviava per sota de la tarima. Ella va adonar-*

Als seus 97 anys, Domènec recorda moltes anècdotes viscudes a la nostra platja.

se'n i la seva resposta va ser posar-se a orinar sobre d'ells. No se'n van poder escapar i van quedar ben xops!

També recorda episodis tràgics, com el del notari que va ser arrossegat per la riera quan, als anys 20, la carretera nacional encara passava pel què avui és el passeig de Can Villar. Era l'any 1928 quan un notari amb la dona i els fills va intentar travessar amb cotxe una rierada i van morir tots. A partir de llavors és quan es va fer la variant de la carretera amb el pont. ***Amb la seva construcció, Sant Pol va quedar molt aïllat en comparació a la resta de pobles veïns. Això ha ajudat a conservar el seu encant,*** considera Domènec.

L'esclat de la Guerra Civil i el seu activisme a favor de la identitat catalana li va fer viure moments convulsos a Sant Pol de Mar. Precisament, pocs dies després del 18 de juliol de 1936, recorda com una milícia va anar entrant a totes les cases de la riera per agafar els homes i se'ls van endur per cremar l'església. ***Els van fer arreplegar els bancs de fusta i calar-hi foc. Hi van tirar una bomba de mà, però no va esclatar. Recordo que el coro de l'església tenia la volta feta amb càntirs,*** descriu.

Alguns anys més tard, a mitjans dels anys 40, el doctor Domènec ja tenia una dilatada trajectòria d'activisme polític i s'havia convertit en un enemic del règim. La seva principal activitat era la de penjar senyeres en actes públics de gran rellevància, en els quals habitualment

hi acudien autoritats franquistes. ***Erem 9 membres els que fèiem aquelles accions i cadascuna la pensàvem molt abans de fer-les per evitar ser enxampats. Recordo un partit Barça-València i també al Palau de la Música. També es va penjar la senyera al capdamunt de l'ermita de Sant Pau, però jo en aquesta acció no hi vaig voler participar... no em va semblar bé com s'havia planificat. Havies de vigilar molt i tot i així van enxampar-ne a un, aquest va cantar i em van estar a punt d'atrapar,*** explica.

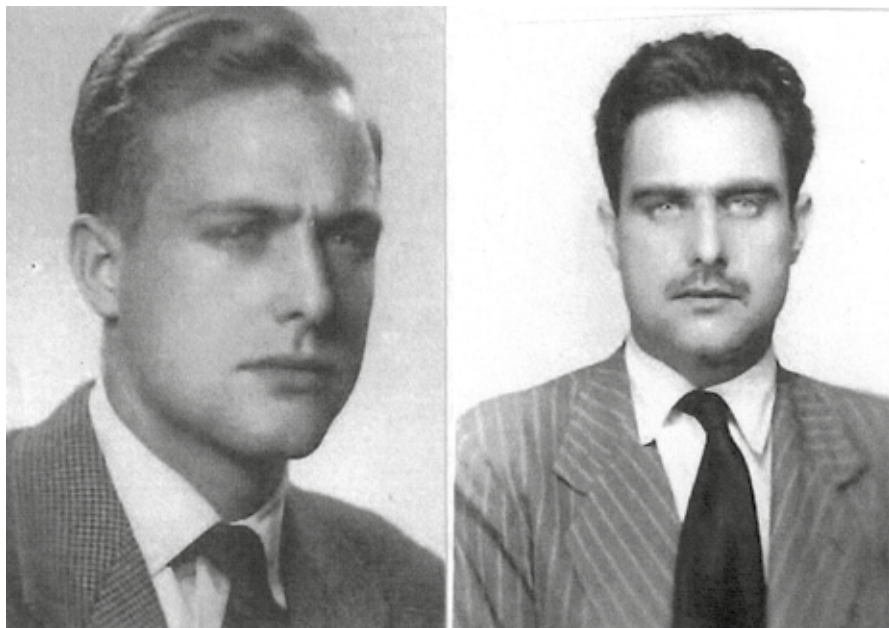
Arrel d'aquesta situació, a principi dels anys 50 es va produir el que ell anomena com la fugida per l'aixernador, un mot típic del Maresme per descriure un desguàs per buidar una mina d'aigua. El de Sant Pol encara es conserva al capdamunt de la riera, abans d'arribar a la rotonda del camp de futbol.

L'aixernador tenia una entrada d'aigua que baixava fins al molí, d'allà baixava a la Riera i recollia aigua dels safareigs dels rentadors. En aquella època ja em buscava la policia i perquè no em trobessin vaig venir a Sant Pol. No sé qui devia ser, sospito que podria haver estat el meu cunyat, que em va delatar i va avisar els grisos.

Aquell dia em vaig llevar d'hora, cosa estranya, i vaig veure molt de moviment per l'antiga carretera, i això em va alertar. Vaig baixar a la mina de casa, vaig sortir per l'aixernador i vaig fugir a França per Portbou.

Canvi d'imatge i identitat falsa per fugir del país.

Dues cares, la mateixa persona

Entre aquestes dues fotos hi ha una diferència de 3 mesos. Era l'any 1955 i mostra el canvi d'aparença que va haver d'experimentar Oriol Domènec per burlar la policia franquista. Al febrer d'aquell any (foto de l'esquerra) estudiava a Würzburg (Alemanya), però va haver de tornar per uns dies a Barcelona creuant el Pirineu per la ruta que unia Prats de Molló amb Setcases. En aquell moment era pròfug de la justícia per haver fugit del país durant un permís de llibertat condicional.

Així que per tornar a Alemanya, va haver de tirar d'enginy. Necessitava un salconduit per travessar la frontera francesa. Era un document que s'expedia a les comissaries de Barcelona i molt habitual per als esquiadors que volien desplaçar-se a les pistes de la Catalunya Nord. Així que va demanar al seu amic Francesc Estragués que se'n fes un. A la sortida de la comissaria l'esperava Domènec dins d'un cotxe, amb una fotografia seva i un ou dur que van utilitzar per calcar la tinta fresca del tampó i estampar-lo de nou en el mateix document, però sobre la fotografia de Domènec.

D'aquesta manera, Oriol Domènec viatjaria amb un document a nom del seu amic, però amb la seva imatge, cosa que el va obligar a canviar la seva fisonomia tenyint-se els cabells de negre i deixant-se un bigotet, tal i com es veu a la fotografia de la dreta.

El metge nonagenari que va vèncer la Covid-19

Per si la vida d'aquest il·lustre estiuejant de Sant Pol no fos ja de per sí prou intensa, cal afegir-hi un darrer capítol: el de la pandèmia del coronavirus. La darrera setmana del febrer de 2020 va patir una febrada i va acudir a l'hospital. Inicialment no li van diagnosticar la Covid-19 perquè llavors tot just es parlava dels primers casos al nostre país. Però atès que no acabava de fer net, en posteriors proves li van diagnosticar que l'havia passada, si bé n'era asimptomàtic.

I sobre l'arribada de la vacuna, el doctor Domènec en recel·la perquè creu que s'ha fabricat amb massa rapidesa en comparació amb el temps habitual que triguen a fer-se. Per a ell, **rapidesa no té per què ser sinònim d'efectivitat, ni tampoc en sabem la durada del seu efecte, però, clar, hi ha molts diners per mig i molts interessos per arribar els primers.** A més, demana molta prudència perquè **encara en sabem molt poc d'aquest virus i desconeixem bona part de com ens afecta, sobretot a nivell de trastorns orgànics.**

A tocar dels 100 anys, què li depara encara la vida? Temps al temps...

De totes maneres, ell ho té clar: **No aconsello a ningú viure tants anys!**

La Marxa ha arribat a reunir prop de 2.000 participants en algunes edicions.

SOCIETAT ESPORTIVA I RECREATIVA L'HOTEL: 37 ANYS ININTERROMPUTS DE LA MARXA DE SANT PAU

Va ser al maig de 1982, quan un grup de persones format per en Joaquim Pera, en Frederic Gera, en Manel Zanca, en German Gómez, en Josep Hernández i en Joan Piqueras van començar a parlar de la creació de L'Hotel. Així, el 9 d'octubre del mateix any va tenir inici la primera lliga de futbol sala organitzada per aquesta entitat.

A Tot Drap
Agrupació Escolta el Nus
Amics de les Arts
Ampa Escola Sant Pau
Ampa Institut Sant Pol-La Vallalta
Associació Fira Alternativa
At. Club Sant Pol
Centre Cultural i d'esbarjo
Club Bàsquet Sant Pol 07
Club Nautic Sant Pol De Mar
Club Petanca Sant Pol
Club Petanca Santpolenc-Maresme
Club Tennis Sant Pol
Colla de Geganters
Comissió de Reis
Crisol
Dones de La Vallalta
Esbart Dansaire
Grup L'Hotel
La Infernal de la Vallalta
Penya Xindries
Unió d'Establiments i Serveis
Volades Santpolenques

Eren un grup aficionat a les marxes populars, i va ser pràcticament un any més tard, el 10 d'abril de 1983, a Figueres, durant la Segona Marxa dels Masos, i tot degustant un entrepà de botifarra i gaudint d'una cantada d'havaneres, que llançavem la idea de fer una marxa a Sant Pol. Aquell mateix any van fer diverses trobades amb el llavors regidor d'esports, Jordi Roura, i finalment es va poder celebrar la primera edició el 27 de gener de 1985.

Més tard, el 30 de setembre de l'any 1986, l'entitat quedava legalitzada inscrivint-se a la Direcció General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya sota el nom de Societat Esportiva Recreativa L'Hotel FS. Aquell mateix any començava un dels projectes més ambiciosos de l'entitat: la creació d'una escola de futbol base, sota la direcció tècnica d'en Toni Bancells i la coordinació d'en Joan Piqueras.

Amb l'esclat del futbol base aconseguiren, els anys 1988-1989, arribar als 150 associats i era tanta l'eufòria que es vivia que van inscriure un equip benjamí en competició oficial.

Un any més tard, a l'abril del 90, s'aconseguia l'èxit més gran en conquerir a Lloret de Mar el Torneig Internacional de Futbol Sant Jaume, disputat entre diferents equips d'Itàlia i de Catalunya.

La junta directiva, celebrant el 30è aniversari de l'entitat.

Per tal de gestionar la gran afició al futbol del poble, l'any 1991 el futbol base de L'Hotel es fusionava amb el de l'Atlètic Club Sant Pol, un fet que s'ha mantingut fins a l'actualitat.

Durant tots aquests anys, l'entitat ha organitzat diferents lligues i campionats de futbol sala sènior, així com tornejos per als més petits, sortides i trobades socials. Ha participat també en exposicions, en l'homenatge que el poble de Sant Pol va oferir a Mossèn Rafael Mola, i en tots aquells esdeveniments en què s'ha demanat la seva col·laboració.

La Marxa de Sant Pau, un referent al territori

La Marxa de Sant Pau ha esdevingut un acte lúdic i social molt arrelat a la vila amb 36 edicions celebrades de manera ininterrompuda des del 1985. Mai abans, fins aquest 2021 i per culpa de la Covid, s'havia arribat a anul·lar, fins i tot en edicions amb grans inclemències meteorològiques, com la de l'any 2006, en què 140 persones van desafiar l'aiguat que va caure.

Però el novembre passat es va prendre la decisió de suspendre l'edició d'enguany, prevista pel 31 de gener, pel risc que comportava concentrar més de 1.000 persones a l'entorn de la plaça de l'Hotel.

Les primeres edicions de la Marxa de Sant Pau tenien uns 23 km de recorregut, però en aquella època la gent no estava tan acostumada a caminar distàncies llargues. "Fins al punt que hi havia participants que ens deien el nom del porc a l'arribada, després de completar un recorregut que els portava per les muntanyes de Sant Pol, Sant Iscle i Sant Cebrià de Vallalta", recorda Joan Piqueras, un dels organitzadors de la Marxa. Això va fer que el recorregut s'ajustés i que els darrers anys s'hagi mantingut entorn els 15 km.

Una de les particularitats de la Marxa de Sant Pau és que en 36 anys sempre s'ha procurat que hi haguessin trams nous o diferents. I el cert és que amb el pas dels anys, s'ha anat consolidant i són molts els participants, tant de Sant Pol com de fora de la vila, que repeteixen. Si ens els darrers anys s'ha mantingut una participació entorn els 1.000 participants, va ser a l'edició del 2014 quan es va assolir el màxim històric amb 1.960 participants. Unes xifres que

demostren el pes d'aquesta cursa en el circuit de marxes que se celebren arreu del territori.

Un altre dels trets característics de la Marxa de Sant Pau és que sempre passa en algun moment per l'ermita que li dona nom, ja fos a l'inici o al final del recorregut. En aquest sentit, la novetat important prevista per aquest 2021 hauria estat el fet de passar per l'ermita a la meitat del recorregut.

La Marxa ha ajudat a descobrir Sant Pol en un àmbit que possiblement era molt desconegut per a la gent de fora, molt accessible per a totes les edats, fins i tot infants i gent gran. I a més de donar a conèixer la geografia natural de Sant Pol, també s'ha volgut recopilar part de la història de la vila mitjançant la col·lecció de medalles commemoratives que s'han anat creant amb cada edició celebrada.

La Marxa s'adapta als temps de pandèmia

Si la Marxa de Sant Pau s'ha celebrat durant 36 anys de manera ininterrompuda, no es podria permetre que no es fes enguany. És per això que aquest 2021 la Regidora d'Esports va posar en coneixement de l'entitat l'existència de Natura Local, una pàgina web amb aplicació per a mòbils que permet penjar rutes d'àmbit rural, per tal de publicar un recorregut i que les persones que vulguin puguin realitzar-lo a títol individual. Amb aquesta aplicació cada persona pot fer la ruta en el moment que vulgui i se l'avisarà si en algun punt es desvia del recorregut, juntament amb fotografies i informació dels elements que es troben en el trajecte.

Així, a finals d'aquest gener s'ha publicat en aquesta web el recorregut previst sota el títol de *36+1 Marxa de Sant Pau*, amb la voluntat que no es perdi una activitat tan tradicional de cada 25 de gener.

En aquest sentit, la SEIR L'Hotel ja està treballant en l'edició del 2022, amb el desig que pugui portar-se a terme amb tota normalitat.

El futbol sala i el futbol base van marcar els primers anys de l'entitat.

Cristina Bosch
Arxivera Municipal

CARTES DES DEL FRONT

Enguany es commemoren 85 anys de l'esclat de la Guerra Civil, el juliol de 1936. Molts santpolencs van ser cridats a files i obligats a mobilitzar-se cap als diferents fronts de batalla. Les cartes que van escriure esdevenen ara un testimoni ben viu de les seves experiències, però també de les seves pors i anhels davant d'un futur molt incert.

Cridats a files

Un llistat provisional de les lleves mobilitzades durant la guerra ens indica que a Sant Pol van ser cridats 104 mossos, però caldria augmentar la xifra fins a 160 santpolencs, si agafem les lleves dels anys 1939 a 1942, de manera que arribaríem a un 10% del total de la població. Aquests soldats, eren cridats mitjançant citació personal i obligats a presentar-se a l'Ajuntament per ser acompanyats a Barcelona, on passaven la revisió mèdica i se'ls assignava el destí corresponent. Normalment, rebien una instrucció premilitar, que inicialment es feia des de Sant Pol mateix.

Les cartes que els minyons enviaven des del front eren l'únic vincle amb els seus éssers estimats. Lluny de casa i en unes condicions molt dures, rebre notícies de Sant Pol era per als soldats un raig de llum, perquè volia dir que hi havia algú que els esperava i això els donava forces per seguir lluitant i mantenir-se amb vida.

Aquestes lletres, algunes de les quals conservem a l'Arxiu Municipal, han esdevingut un testimoni cabdal perquè transmeten l'estat anímic dels combatents i són un reflex del moment pel qual passava, en cada moment, el bàndol republicà.

Santpolencs mobilitzats per anar a la Guerra a Barcelona (1936)

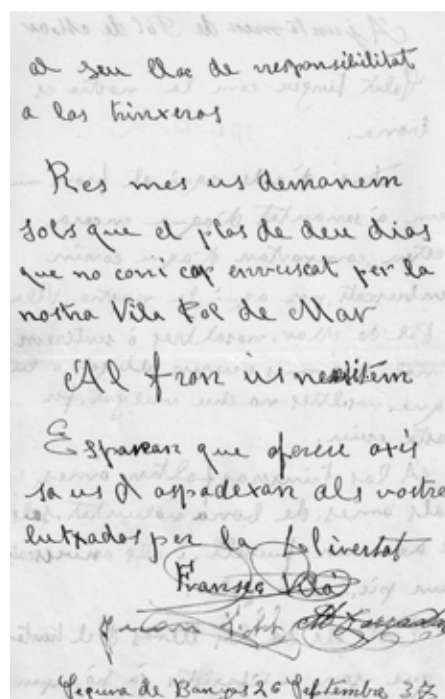
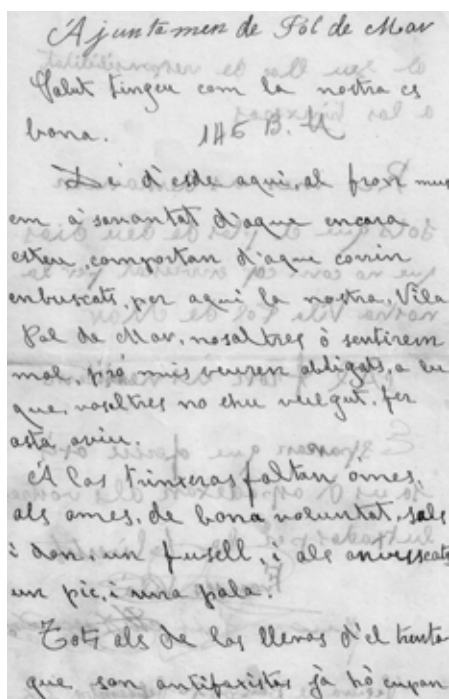
"No Passaran!"

L'1 de maig de 1937 els combatents del nostre poble envien aquesta postal a l'Ajuntament de "Pol de Mar", denominació utilitzada durant el conflicte. Com a mostra de l'actitud triomfalista que transmet, es despedeixen amb el "No passaran", eslògan internacional antifeixista per excel·lència. Un dels qui la signa és Josep Gurri, de la UGT, que va ser un dels primers voluntaris combatents al front.

Els emboscats

Un dels principals problemes a què es va haver d'enfrontar la República fou el creixent nombre de pròfugs i emboscats, que eren persones que s'amagaven per evitar haver d'anar a lluitar al front. Amagats a les golfes de casa seva o a les barraques de les vinyes, el seu nombre va anar incrementant a mesura que avançava la guerra i empitjorava la situació militar del bàndol republicà. Des del Front d'Aragó, alguns santpolencs escrivien aquesta missiva, demanant contundència amb els emboscats, i, fins i tot, posaven un ultimàtum a l'Ajuntament de "Pol de Mar"

AMAGATS A
 LES GOLFES
 DE CASA
 SEVA O A LES
 BARRAQUES
 DE LES
 VINYES, EL
 SEU NOMBRE
 VA ANAR
 INCREMENTANT

Salut tingueu, com la nostra és bona. Des d'aquí el front ens n'hem assabentat que encara esteu consentint que corrin emboscats per la nostra vila, Pol de Mar. Nosaltres, ho sentirem molt, però ens veurem obligats a fer el que vosaltres no heu volgut per estar vius.

A les trincheres falten homes, als homes de bona voluntat se'ls hi dona un fusell i als emboscats un pic i una pala.

Tots els de les lleves del 30 que són antifeixistes ja ocupen

el seu lloc de responsabilitat a les trincheres.

Res més, només us demanem que en el plaç de deu dies no corri cap emboscats per la nostra vila, Pol de Mar.

Al front us necessitem. Esperant que ho fareu així, se us despedeixen els vostres lutxadors per la llibertat.

Segura de Baños, 26 de septiembre de 1937

ALGUNOS SOLDADOS VAN DECIDIR CANVIAR DE BÀNDOL I PASSAR-SE A LA ZONA INSURRECTA

Els trànsfugues

En els primers mesos de guerra, en paral·lel a la proliferació de poders revolucionaris a la zona republicana, va desencadenar-se un procés de repressió espontània contra tots aquells elements que es consideraven "enemics de la República". Així l'església, la burgesia, els propietaris de terres i les classes benestants van ser objecte d'una persecució que escapava el control del govern. Això va fer que alguns soldats decidissin canviar de bàndol i passar-se a la zona insurrecta. És el cas de la carta que veurem, en què Joaquim Cirer, fill del metge municipal de Sant Pol, explica com va viatjar fins a Burgos per tal d'integrar-se a l'exèrcit franquista i els motius que el van motivar a prendre aquesta decisió.

Burgos, 10-VIII-1937

Querido amigo: Por mis parientes de Ibiza supe tu dirección, pues me olvidé de pedirla a tu madre, antes de salir del "Infierno Rojo". (...)

Ahora paso a describirte como pude llegar aquí: El día 5 de Julio a las 6 de la tarde, unos amigos de Blanes decidieron escapar, se pusieron en contacto conmigo y procedimos de la siguiente manera: a las diez de la noche del mismo día, embarcamos, burlando la vigilancia armada del puerto de Blanes, en un "quillat". (...)

En Francia nos trataron muy mal, por poco nos mandan a la cárcel, pero al fin nos pagaron el viaje hasta Hendaya. (...)

En fin, ya me tienes en Burgos, sirviendo en sanidad de soldado raso, de momento, esperando que me nombren Alférez, para salir al campo donde me manden. Ahora estoy en el Hospital de San José, como jefe de una sala con 50 camas, un poco de trabajo y un real diario de sueldo. Pero tranquilo y muy contento.

Dejé a los de tu familia bien, no se si te enteraste que detuvieron a mi tío Ramon, que les han quitado la fábrica y el salazón, que ahora está en libertad, pero escondido por Barcelona. A mi padre lo querían echar de San Pol, bueno aquel comité que parecían corderos se han vuelto leones, pero cuando lleguemos allí no pienso dejar ni uno. (...) No escribas a tu familia que estoy en Burgos, pues tomarían represalias con mi familia, ten presente que la censura en la zona "ro-ja" es muy severa, lo que te agradecería que disimuladamente les dijeras que tienes noticias mías.

Recibe un abrazo de tu primo,
Joaquim Cirer Serra

! Anula España!
! Viva el Generalísimo Franco!
A D. Juan Tolomas
Burgos 10 - VIII - 37

Querido amigo: Por mis parientes de Ibiza supe tu dirección, pues me olvidé de pedirla a tu madre, antes de salir del "Infierno Rojo".
Ya te has fijado bien en donde está fechada la carta? En Burgos! Ahora paso a describirte como pude llegar aquí: El día 5 de Julio a las 6 de la tarde, unos amigos de Blanes decidieron escapar, se pusieron en contacto conmigo y procedimos de la siguiente manera: a las diez de la noche del mismo día, embarcamos burlando la vigilancia armada del puerto de Blanes, en un "quillat" que el gobierno de Valencia había requisado para dragar minas submarinas, que judicamos haber en el trayecto de Blanes a Motril. Era una embarcación sencilla, tenía 18 metros de longitud calaba unos 2'50 y llevaba un motor Mercedes Benz Diesel de 60 caballos, equipado con velas, que apenas se oía el motor, tenía los tanques llenos de petróleo unos 1200 litros. Fuimos 11 decididos a todo, cuando estuvimos a bordo nos quedamos muy quietos hasta que a las 10 y 1/2 un "bon" que estaba fondeado junto a nosotros puso el motor en marcha, metiendo mucho ruido, empez

Nadal des del front

Els santpolencs destacats al Front de Terol el Nadal de 1938 no havien fet la carta als reis. El 6 de gener, després de dies grisos i de fred cruel, escriuen a l'Ajuntament amb una única petició: tabac. Diuen que

és una de les coses que a la trinxera els donen "consol i distracció". Una carta colpidora, que posa de manifest la desesperació viscuda per aquells homes i la duresa de les condicions de vida al front.

Segura de Baños a 6 de Gener de 1.938

Camarada Alcalde del Ajuntament de

Pol de Mar

Volgut camarada; La present servei per saludar-vos i comunicar-vos que com sigui que aquí el front una de les coses que mes escaseigen i que pels combatents es una de les que mes ajudent a passar el temps que un hom té que aguantar les inclemencies del temps i més aquets dies de neu que per ser han sigut molt grisosxi més en aquestes muntanyes aragoneses que son completament pelades i que la neu si aferra tant que i queda glasada i dura almenys un mes segons referencies dels propis dels país i que pel que sembla no menteixen perque ja fa cinc dies que ha nevat i encara hi ha neu i el fret cada dia es més cruel i tenim que aguantarles malgrat totes les inclemencies que es presentin vos demanen que si no vos es una molestia ens envieu un pec de tabac, ja que aquesta materia almenys fa unesx tres setmanes que no l'em vñst i que a la trinxera es una de les coses que malgrat sigui un vici et donen un consel i distracció.

Els que estem al front per poca cosa que la rera guarda ens envii a nosaltres ens represente una de les joies mes grans que ens puguin donar i més si es tabac que per aqui escaseigen tan, aixi es que si no vos es molestia vos agrairiem que ens enviessiu un paquet amb tabac per tots els de Pol de Mar que estem en aquest front.

Donant-vos les gracies anticipades quedem vestres i de la Causa antifeixista

José Guri
José Guri
José Guri
José Guri

El preu de la Guerra

Els santpolencs que es van mobilitzar per anar a lluitar amb el bàndol republicà durant la Guerra Civil, van participar, sobretot, en la lluita als fronts de l'Aragó i de l'Ebre. Alguns hi van perdre la vida, n'hem identificat al voltant d'una trentena.

Ja hem vist que, a mesura que avança el conflicte, les cartes es fan més colpidores i menys triomfalistes. A partir de 1938, el darrer any de guerra, són encara més íntimes, llargues i sinceres. És el cas de la que veurem, que forma part de les memòries de Jaume Villaronga, mestre de Sant Pol. L'escriu el jove Jordi Sagristà, que desapareixeria poques setmanes després al Front de l'Ebre.

Jordi Sagristà
Moreu,
desaparegut al
Front de l'Ebre
l'Agost de 1938

A PARTIR DE 1938,
EL DARRER ANY
DE GUERRA, LES
CARTES SÓN
ENCARA MÉS
ÍNTIMES, LLARGUES
I SINCERES

En campanya. 2/08/1938

Apreciat Sr:

Igual que a molts amics, ja feia uns quants dies que pensava en escriure-l'hi. Doncs per aquí dalt, dels pocs divertiments que tenim, aquest és el principal. Escrivint passes el temps molt bé. I després té de bo que és el tenir la il·lusió de rebre cartes. Fins ara, només havia escrit a casa, doncs estava bastant malament de paper. Però avui, que ja dispo de bastant material, he començat per escriure a vostè i algun amic.(...)

Celebraria que al arribar aquesta carta a les seves mans, tant vostè com tota la seva família disfrutessin de una immillorable salut. Jo per ara, gràcies a déu, no me'n falta de salut. Això és lo que hem de mirar tots plegats. Acabar aquesta guerra amb una bona salut.

Nosaltres per aquí passem una vida molt monòtona(...). Suposo que per aquí St Pol també deuen estar força cansats de la guerra. No és veritat que ja comença a fer-se massa llarg tot això? Res! S'ha d'acabar d'un moment a l'altre, això no pot durar. (...)Lo que és de lamentar són els pobres que hi han caigut, com el pobre Joan Roura, que suposo que vostè també devia quedar de pedra al sapiguer-ho, doncs pel temps que l'ha tractat li deu semblar que no pugui ser, ¿eh?. A mi la veritat em costa molt treure-me'l del pensament, però miri hem de pensar que tots ja tenim la nostra hora assenyalada i no s'hi pot fer-hi res.

En aquest moment estic pensant que en aquest món tot és bo sapiguer-ho. Doncs penso quan vostè ens feia posar drets a copiar amb el paper posat damunt del llibre (...) Doncs ara estic escrivint d'una manera per l'estil, assentat a terra i repenjat en un pi i el paper posat damunt del plat.

Vàrem estar un quant temps a unes trinxeres, que per cert hi estàvem molt bé, teníem una bona barraca amb una taula de marbre on podíem escriure sense problemes. A l'entrada d'aquesta barraca hi vàrem fer un cartell que deia: "Hogar del soldado. Miri que, un dia, va venir el comandant i se'ns en va enamorar. La llàstima de tot això, és que quan tens la xavola i, com en aquesta trinxera, un bon "Hogar", després et treuen, però miri, paciència.

Me'n recordo quan vostè ens deia que fumar era perjudicial, ja comprenc que vostè tenia tota la raó i que el fumar més aviat t'ha de fer mal que no pas bé. Però per aquí dalt són tantes les estones que estem sense saber què fer que, fins i tot, l'home més enemic del fumar s'ha posat a fumar. Bé, Sr. Villaronga, tinc de plegar perquè és l'hora del ranxo, no és que plegui per al ranxo no, sinó que com que escric sobre el plat, el necessito perquè me l'omplin.

Desitjant-li molta sort (...) s'acomia el seu alumne, que molt l'aprecia. Jordi Sagristà

son tantes les estones que estem sense sapiguer que fer, que avia l'home més enemic del fumar a mi aquí Salt s'ha posat a fumar.

Di Sr. Villaronga tinc de plegar perquè es bona al ranxo, no es que plegui per al ranxo, no, sinó com qui escriu sobre al plat al necessito perquè m'alampliu.

Desitjan-li molta sort i que en Domènec i en Dunia es veigin fent grans es despaçois el seu ex alumna que molt s'aprecia.

Casi Coquiti

Pecors a la Sr. Maria i a tot al veïnat que hi per aquí.

Vale

En Campanya

2/1/38

Sr.

Zaume Villaronga

Apreciat Sr.: Igual que a molts amics ja feia uns mesos que pensava en escriure-li. Però per aquí Salt, dels pocs divertiments que tenim, aquest es el principal. Bruint passes al temps molt bé. Però primer he de bo, quies al tenir ja el llibre de rebre cartes. Fins ara, només havia escrit a casa, sense estar bastant malament de paper. Però avui que ja dispose de bastant material, he començat per escriure a vostè i a algun amic. Que com li dic pensava feia dies en escriure-li.

Celabreria que al arribar aquesta carta a les seves mans, s'haurà vist com tota la seva família, disfrutem de una inmillorable salut. És, per ara que és, no m'eu falta de salut. Això es lo que m'eu tots plegats. Acabar aquesta guerra amb una bona salut.

Soldats de la lleva de 1937, alguns d'ells van morir al front. D'esquerra a dreta: Bachs (St. Cebrià), Borrell, Tarridas, Joan Tió, Enric Passols, Antoni Serra, Salicrú (St. Cebrià) Manuel Casanovas, de Can Xuxé (St. Cebrià)

Bibliografia

- Amat i Teixidó, J. (1998). *Sant Pol de Mar (1931-1948). República, Conflicte Civil i Primer Franquisme*. Vilassar de Mar. Oikos-Tau.
- Guerra i Revolució a l'Espanya Republicana (Sàpiens, 31-03-2011)

Fonts documentals i imatges

- Arxiu Municipal de Sant Pol de Mar
- Arxiu Pere Sauleda

ELS CARRERS DE SANT POL

Comentats per un que no és de Sant Pol

Ramon Sargatal

Amb aquest primer ENS del 2021 encetem una nova secció que ens dóna a conèixer la història dels noms dels carrers de la vila.

Una recerca i recopilació feta per Ramon Sargatal, veí santpolenc d'origen farnesenc, que ha extret bona part de la documentació de la col·lecció *El Sant Pol d'ahir i de sempre* dels germans Pere i Jordi Sauleda, alhora que agraiex la col·laboració i ajuda d'Ester Sauleda, Pere Tió, Dito Tobella, Joan Tió, Josep i Jordi Armengol, Carles Testor, Jaume Nualart, Aleix Mateu i de Cristina Bosch, directora de l'Arxiu de Sant Pol.

Iniciem aquesta sèrie de lliuraments, que fem de forma alfabètica, amb carrers i places que trobem al centre de la vila, Can Villar, Sant Pol 2000, Urbapol, Garrofers, La Marina i al barri de l'Hotel. En algun cas, es fa referència a una altra nomenclatura que apareixerà en els succesius lliuraments.

ABAT DEÀS, CARRER DE L'

Josep Deàs i Villar
(Sant Pol de Mar, 1837-1921).
Sacerdot.

Aquells senadors romans n'haurien dit fer un bon *cursus honorum*; els periodistes futbolístics, una *carrera meteòrica* i els capitans de bucs mercants, *navegar a tota màquina*.

Gairebé, gairebé, és la rapidesa que va aconseguir Josep Deàs en el seu currículum eclesiàstic.

Vegem-ho, si no: l'any 1866 començava fent de vicari a Santa Coloma de Farners i dinou anys més tard, on ens el trobem? Governant el monestir més important de Catalunya! Hi va exercir el càrrec fins al 1912.

Alguns, l'anomenen el segon fundador del monestir perquè no solament en va prosseguir les obres de restauració després de la destrucció napoleònica del 1811, sinó que el va convertir en el símbol que és actualment. Amb ell va arribar la (re)catalanització de la comunitat. Va impulsar-hi les prèdiques en català i va crear-hi la *Revista Montserratina*. Quan el van nomenar abat, la comunitat tenia 26 monjos. Quan va plegar, aquesta xifra s'havia multiplicat per tres.

Durant el seu mandat es van restaurar moltes ermites, es va construir la

Casa dels Pobres per a estatge dels peregrins i es va crear el Museu Arqueològic.

El nom del carrer que té a Sant Pol va ser posat el 1948. Al vianant que avui passeja per aquest carrer costerut potser també li interessarà saber que l'abat Deàs va ser el creador del famós licor *Aromes de Montserrat* i un gran impulsor de l'escolania. No sabem en quin ordre ho va fer ni, per tant, si l'espiritualitat de la segona acció consagrada va tenir res a veure amb l'*espiritositat* de la primera.

Altres noms

Anterior a la República: C/ Iglesia
República: C/ Església (Acord de Ple, 15-02-1932)

Guerra civil: C/ de la URSS (de Can Marquès a la Plaça Moragas –Can Jan–) i C/ de Mèxic (de Pl. Moragas al final)

Franquisme: C/ Iglesia (acord de Ple, 04-03-1948)

Actual: C/ Abat Deàs

Font

📍 Miquel Coll i Alentorn. *L'Abat Josep Deàs 1837-1921*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1983

📍 Cristina Bosch. Arxiu de Sant Pol. *Estudi de la variació dels noms dels carrers de Sant Pol*.

📍 Revista *El Rellotge*, nº 15, 1979 / nº 30, abril 1982

Localització

Centre de la Vila

AMADEU VIVES, CARRER D'

Amadeu Vives i Roig

(Collbató, 1871 - Madrid, 1932). Compositor.

Va fundar l'Orfeó Català amb Aureli Campmany i Lluís Millet. Quaranta-quatre anys més tard, un altre Millet va estar a punt, no pas de refundar-lo, sinó de fondre'l, però això ja són figures d'un altre paner. Parlem d'Amadeu Vives, catedràtic de composició al Conservatori de Madrid.

Va compondre *L'Emigrant* sobre un text de Jacint Verdaguer i *La Balanguera* sobre un altre de Joan Alcover. Aquesta peça ha acabat sent l'himne oficial de Mallorca. També va estar a punt de ser himne nacional *El cant del poble*, que va escriure Josep M. de Sagarra i que van musicar Amadeu Vives i Anselm Clavé*. Si hagués estat així, ara, en comptes del "bon cop de falç" els catalans engegaríem amb un cant a la unitat:

*Glòria, catalans cantem,
cantem amb l'ànima,
un crit i una sola veu:
Visca la pàtria!*

Un crit i una sola veu, ai las! Val més que parlem de sarsueles... Vives és un dels grans referents dins d'aquest gènere musical, sobretot per la creació de *Doña Francisquita*. També és l'autor, entre moltes altres, de les sarsueles *Bohemios*, *Colomba* o *Maruxa Generala*. En òpera destaca l'obra *Artús* i en musicació de poetes, les *Cançons Epigramàtiques*, que va dedicar a la soprano Conxita Badia*. Sempre va intentar expressar a través de la música els costums i l'essència del poble.

A més a més de viure a Barcelona, ho va fer també a Màlaga, a Madrid, i un temps... al Carrer Nou de Sant Pol. D'aquella època devia venir l'amistat amb Pere Coromines*, que queda reflectida en un intercanvi epistolar molt interessant i consultable a la biblioteca del poble.

Entre pàgina i pàgina, el lector pot escurtar l'horitzó per una finestra, tot taral·leiant (ssst, baixet, molt baixet, que hi ha gent llegint) allò d' "Oh, mariners, el vent que me'n desterra..."

Font

✎ Vallès Altès, Joan. *Aproximació a la figura d'Amadeu Vives*. L'Abadia de Montserrat, 1998

Localització

Can Villar

ÀNGEL GUIMERÀ, CARRER D'

Àngel Guimerà i Jorge

(Santa Cruz de Tenerife, 1845 - Barcelona 1924). Poeta i dramaturg.

Un dels grans dramaturgs que ha tingut Catalunya. Segons una caricatura que es va publicar en aquella època de la Renaixença, "per escriure no sucava la ploma al tinter, sinó al cor". I és que tenia un sentit tràgic de la vida i de la literatura.

Part de la seva producció ha estat traduïda a més de catorze llengües. Va començar escrivint poesia, tant èpica com lírica. En aquest camp va guanyar els tres premis ordinaris dels Jocs Florals del 1877. Durant un breu període dedicat a la política (va ser president de la Unió Catalanista), també va endinsar-se en el camp de l'oratoría. És, però, en el teatre on va tenir els èxits més esclatants. Primer van ser peces d'un romanticisme històric molt marcat (*Gala Plàcidia*, *Mar i Cel...*), després es va anar acostant al realisme amb obres com *La filla del mar* i *Maria Rosa* i va acabar escrivint peces mestres en què el romanticisme, el realisme i el costumisme català s'hi combinen magistralment. L'obra *Terra baixa* és de les més representades de la història del teatre català.

Aprofitem que en Manelic treu el cap en aquest article per explicar una història que vincula santpolencs i caellencs des del 1920. A dalt de tot del carrer del Torrent del Morer* hi ha l'antiga casa de Can Muntaner, els amos de la qual tenien un esplèndid exemplar de pastor alemany que es deia Lea. Quan a Calella va començar a córrer la brama que hi havia llops pels voltants, un caçador se'l va trobar pel bosc i li'n va fer la pell tot pensant-se que era una lloba...

En fi, donem barra lliure al lector: que cadascú s'imagini quina proclama podria haver fet l'home tot baixant eufòric al poble després d'escopetejar i abatre l'animal.

Font

✎ Ramon Sargatal i Susanna Canal. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana*. Ed. 62, 1998

✎ Martí de Riquer

/ Antoni Comas / Joaquim Molas.

Història de la Literatura Catalana (vol.7). Ed. Ariel 1985

✎ Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d'ahir i de sempre*.

Altres apunts i retalls. 2018

Localització

Sant Pol 2000

ANSELM CLAVÉ, PLAÇA D'

Josep Anselm Clavé i Camps (Barcelona, 1824-1874). **Compositor.**

Segurament és el personatge català que té més carrers dedicats a les ciutats i pobles del país.

El seu i el de Frederic Soler *Pitarra* eren dos noms que corrien de boca a orella pels ambients populars del país. Amb un s'ho passaven bé al teatre. Amb l'altre, cantaven feliços i en companyia.

Clavé va impulsar amb passió el moviment associatiu a Catalunya. Se'l recorda per ser el fundador de moltes agrupacions corals. A la primera li va posar el nom de *Fraternitat*, apel·latiu que afegia una quarta virtut al lema: *Progrés, virtut i amor*. La seva tasca va néixer d'una forta convicció política però va cristal·litzar en una activitat d'educació artística i social que el poble va acollir amb fervor. Durant onze anys, no van parar de créixer les corals que ell mateix dirigia en els festivals que organitzava. Si l'any 1860, eren només cinc, amb dos cents coristes, el 1867 ja havien arribat a cinquanta-set, amb dos mil cantants.

Avui coneixem la seva creació amb el nom que ho embolcalla tot: els Cors de Clavé. Però abans de la denominació definitiva aquella agrupació *Fraternitat* també va dur el nom d'una musa: Euterpe. En un llibre anònim del 1865, mordaç, irònic i feridor amb tots els personatges de l'època, ell és l'únic que en surt ben parat:

*Euterpe buscando fué
donde "clavar" sus pendones:
Clavé entonó sus canciones
y Euterpe exclamó: —"Clavé"!*

Ai, les muses! Com deia aquell, més val que t'agafin treballant... Darrere d'una tasca tan ingent, hi havia alguna cosa més que inspiració. Els compositors oficials —sovint tan estofats— parlaven despectivament de Clavé i el qualificaven de "manobre de la música". El cas és que cap d'ells va saber treure la gent de les tavernes per dur-la, contenta i agraïda, a fer reflets a una plaça. La que dur el seu nom a Sant Pol es coneix popularment com la plaça de l'*Hotel* (vegeu-ne el motiu a l'Avinguda del Dr. Furest*).

Altres noms

Popularment coneguda com a Plaça de l'*Hotel*

Font

☛ Josep M. Poblet. *Anselm Clavé i la seva època (1824-1874)*. Ed. Dopesa, 1973.

☛ Carles Soldevila. *Figures de Catalunya*. Ed. Gredos, 1962

Localització

Barri de l'*Hotel*

ANTONI GAUDÍ, PASSATGE D'

Antoni Gaudí i Cornet (Reus — Riudoms? —), 1852- Barcelona, 1926). **Arquitecte**

Va ser un arquitecte que va combinar com ningú l'observació de la Natura —tan característica del moviment modernista— i els càlculs geomètrics. Les seves avançadíssimes idees en el camp de la renovació del gòtic li van valer molts admiradors, però també molts detractors que no comprenien on volia arribar. També va ser el primer arquitecte que va fer servir la tècnica del trencadís com a recobriment de façanes i mobiliari urbà. A més a més dels projectes coneguts de Barcelona (Casa Batlló, Casa Milà -La Pedrera-, Parc Güell...), de Santa Coloma de Cervelló (cripta de la Colònia Güell) i un grapat més de ciutats de Catalunya, té altres obres civils a Astorga, León i Comillas. La seva profunda religiositat, però, el va dur a encarregar-se del projecte de la Sagrada Família i a dedicar-s'hi en cos i —mai millor dit— en ànima.

Avui aquell temple que havia de ser només expiatori ha acabat convertint-se en el principal atractiu turístic de Barcelona. Jacint Verdaguer* ja tenia clar el potencial de la construcció quan va acabar

d'escriure el *Dietari d'un pelegrí a Terra Santa*:

“ (...) trobarem en la capella del barco el quadro de la Sagrada família (...) i davant d'ell hem dit Missa tots los dies fins a Barcelona, a on la Trinitat de la terra tindrà, dintre de pocs anys tal volta, lo temple més gran i més hermós que té en lo món.”

El cognom Gaudí va indefectiblement associat a termes com “paraboloides”, “helicoides”, “boterells” o “aristons peraltats”. Una terminologia que se'ns escapa a la majoria de ciutadans però que descriu uns conceptes que han estat l'instrument de la grandiosa sensació de sorpresa que ens agafa quan entrem a dins del temple. Josep Pla, com sempre, ho sap explicar millor que ningú: “Gaudí fou un modernista d'una personalitat tan enorme que en fou una branca infinitament més important que la soca mateixa”. És ben lògic que a Sant Pol, un poble amb edificis modernistes ben notables, hi tingui un carrer dedicat.

Font

📖 Josep Pla. *Antoni Gaudí* (dins d'*Homenots. Primera sèrie*. Ed. Destino, 1969)

Localització

Barri de Sant Pol 2000

ANTONI MAS I BROSSA,

CARRER D'

Antoni Mas i Brossa.
Barcelona. Arquitecte.

Fill de l'arquitecte Antoni Mas i Morell*. Va ser arquitecte municipal de Sant Pol. Va redactar el pla parcial d'urbanització del sector de La Marina.

Què més en direm? Per tal de comparar el poder basat en el llinatge dels reis orientals amb el que assolien els emperadors romans, Claudià va empescar-se un aforisme: “*Virtute decet, non sanguine niti*” (cal refiar-se dels mèrits, no de la sang). La dita serveix avui tant als antimonàrquics com als qui han de glossar la biografia de segons quins personatges *tapats* pel geni del pare. Ens referim, no cal dir-ho, a Jordi Cruyff...

Font

📖 Joan Tió, exarquitecte tècnic de Sant Pol.

Localització

Barri de La Marina

ANTONI SAULEDA I PAULÍS, CARRER DE / PLAÇA DE

Antoni Sauleda i Paulís (Sant Pol de Mar, 1892-1969). Músic.

Un ciutadà molt estimat a Sant Pol per la seva dimensió personal com a músic. Va ser alumne de la prestigiosa Escola Granados de Barcelona i va cultivar una bona amistat amb la soprano Conxita Badia*.

Condicionants familiars el van dur a un camp diferent, el de la indústria del tèxtil. L'any 1927 es va fer càrrec de l'empresa de la família, que produïa un nou sistema de frenada dels automòbils, a base d'unes enginyoses cintes que es van fer indispensables en el món de l'automoció. Ho corrobora la publicitat de l'època: Sauleda era “*el nombre que simboliza más quilómetros y más seguridad*”. No seria just escatimar-li al personatge la part de mèrit que li pertoca en aquest camp.

No obstant això, reprenem el fil amb què començàvem l'article. I qui millor que els fills per estirar-lo? Llegim a la col·lecció memorialística que han escrit els germans Pere i Jordi Sauleda el següent: “En acabar els estudis es va matricular a l'Escola Granados de Barcelona. Un cop acabada la carrera s'establí com a professor de música fins que la família el va cridar per ajudar el seu germà (...) però no va deixar la seva vocació, creant i ajudant desinteressadament els santpolencs que volguessin aprendre música. Va crear algunes corals i una cobla sardanística, a més de composicions particulars inèdites”. Un industrial conegut i un músic reconegut. Dupliquem, així doncs, les dedicatòries: plaça i carrer.

Font

📖 Pere i Jordi Sauleda Parés. *El Sant Pol d'ahir i de sempre. Altres apunts i retalls*, 2018

Localització

Centre Vila

**BONAVENTURA ADROHER,
CARRER DE**

Bonaventura Adroher i Fontrodona (Sant Pol de Mar, 1796-1873). Navegant.

Adroher va ser un experimentat mariner sorgit de la prestigiosa Escola de pilots d'Arenys de Mar, fundada pocs anys abans del seu naixement. Als seus catorze, va matricular-s'hi i als setze va fer el primer periple en bergantí, de Blanes a Galícia. Amb embarcacions semblants d'arborament de dues veles va creuar assíduament l'Atlàntic. A la costa gallega hi ha un banc de sorra descobert per ell que duu el seu nom.

No consta que embarranqués mai a cap sorral però sí que ho podia haver fet d'una altra manera l'any 1835. En temps de tràfic d'esclaus, no va ser cap bona idea enrolar-se en una goleta de nom *Bella Antònia*. Per què? Doncs perquè hi havia diversos vaixells amb aquest nom, un dels quals era propietat del negrer Ramon Ferrer. El cas és que una *Bella Antònia* va veure's embolicada en un sòrdid afer de contraban humà. Ep, no ens posem nerviosos i que quedi ben clar: segons el quadern de bitàcola d'Adroher, la *Bella Antònia* del nostre patró santpolenc transportava "1400 làpidas de enlosar".

Font

📍 <https://bit.ly/2LN9jW1>
 📍 <https://bit.ly/3sQHE7o>
 📍 Arxiu Històric Municipal Fidel Fita, Arenys de Mar, Còdex 1111: "Parte de los Viajes de Buenaventura Adroher y Fontrodona", 1828-1851

Localització

Centre Vila

BONAVISTA, CARRER DE

Sense descartar que el nom vingui de la seva posició elevada a l'extrem oposat a la platja —i, per tant, amb bona vista al mar en un altre temps— ens decantem per una catalanització del topònim *Buenavista*, la badia de la costa atlàntica de Cuba. El fet que estigui envoltada pels carrers Buenos Aires, Santa Clara, Havana, Manzanillo i Roger de Flor (abans Puerto Rico) així ens ho fa pensar. I és que van ser molts els santpolencs que a finals del segle XIX van retornar al poble i van propiciar aquest fenomen al nomenclàtor dels carrers. De fet, abans de la República el nom figurava en castellà.

La badia de Buenavista està integrada parcialment a la província de Villa Clara, famosa en temps de la revolució de Fidel Castro contra Batista. Hem de suposar, doncs, que cap santpolenc emigrat i retornat va tenir res a veure amb el poemet que s'hi recitava en aquell temps i que sabem per la cubano-catalana Daisy González, psicòloga de Santa Coloma de Farners:

*Un arriero en Buena Vista,
provincia de Santa Clara,
daba un ojo de la cara
porque se fuera Batista...*

Si el lector vol saber com fa la segona estrofa del poema, pot arribar-se al carrer de Santa Clara*...

Altres noms

Anterior a la República: C/ Buenavista
República: C/ de Prat de la Riba
 (acord de Ple 15-02-1932)

Font

📍 José Cantón Navarro. *Història de Cuba. El desafío del yugo y la estrella*. Ed. SI-MARSA, 2000
 📍 Enrique Gay-Calvó. *Los símbolos de la nación cubana*. Ed. Boloña, 2000
 📍 Cristina Bosch. *Arxiu de Sant Pol. Estudi de la variació dels noms dels carrers de Sant Pol*.
 📍 Entrevista a Daisy González, psicòloga cubano-catalana de Santa Coloma de Farners

Localització

Centre Vila

BON REPÒS, CARRER DEL

Aquest carrer, que frega el límit del municipi, viu físicament d'esquena a Sant Pol. És una faixa d'asfalt segregada urbanísticament, amb les cases mirant a Canet i que només té entrada de cotxes pel terme del poble veí. Un carrer que va a la seva. Puja des de la carretera paral·lel al torrent dels Oms fins al cul de sac de cent metres més amunt.

En aquesta zona, als anys seixanta, es va construir un luxós hotel a la banda de muntanya, a la manera dels grans balnearis europeus d'alta gama. Com que no se'n van sortir, els promotors van fer un conat d'urbanització del sector a base de càmpings i bungalows. Algun professional lúcid de Sant Pol va fer sonar les alarmes i l'Ajuntament va acabar denegant-ne la llicència. El *bon repòs*, doncs, el va tenir tot el poble.

Els santpolencs de sempre coneixen aquest sector com “la Sopa PRISA”. El propietari de la marca havia estat el promotor i empresari de l’hotel originari. Com que tant a l’hotel com a les seves dependències privades es devia cuinar el brou amb aigua del torrent dels Oms, aprofitem per transcriure un fragment de publicitat d’aquest producte basc publicat en un diari ABC del 1955: “*Si su marido prefiere una sopa o un caldo fuerte, prepare menos cantidad de agua y pasta en la proporción de 3 platos por cada pastilla de PRISA. Obsérvele y verá con qué satisfacción la toma*”. Molt ben fet, senyora: que vostè no vulgui tenir repòs per tal de complaure el marit esquenadret, ha de ser sempre compatible amb un consum responsable de l’aigua.

Font

☞ Pere Tió i Sauleda. Periodista i editor.
Exredactor en cap d’Opinió al diari *Avui*.
☞ <https://bit.ly/3p4XbOG>

Localització

Barri de Roques Blanques

BUENOS AIRES. CARRER DE

És la capital federal de l’Argentina i el port més important del país. El primer nom que va rebre la ciutat quan va ser fundada (segle XVI) va ser el de *Santa Maria del Buen Ayre*. Només d’una manera tangencial l’epítet té a veure amb la meteorologia. Li arriba passat pel sedàs de la religiositat. La catalano-aragonesa Mare de Déu del *Bonaire* és patrona de Sardenya. Durant l’alta edat mitjana, la seva devoció es va estendre per tot el Mediterrani i amb els primers *conquistadores* va arribar al Rio de la Plata.

La vinculació de Catalunya amb aquesta ciutat va ser molt intensa a mitjans del segle XIX, quan molts catalans se’n van anar a *fer les Amèriques* i van començar a organitzar-se en col·lectivitats. A Buenos Aires el precedent més antic de vida associativa catalana és l’*Associació Catalana de Socors Mutuals Montepio de Montserrat* (1857). Més tard va néixer en *Centre Català de Buenos Aires* (1886) i, ja en ple segle XX, hi van aparèixer diverses publicacions, com *La Nación Catalana* i *Catalònia*. Buenos Aires també estarà sempre vinculada a l’estada que hi va fer el president Macià durant el seu exili.

Hem de suposar que el carrer Buenos Aires de Sant Pol ha estat batejat així en record de la família santpolenca Roca i Pagès, que va fer-hi fortuna en el negoci de la banca. Seguint l’exemple de Ramon Planiol i Claramunt*, els germans Roca i Pagès van contribuir amb un total de sis mil pessetes de l’època a la construcció de les noves escoles. Doncs si ells mai no van oblidar Sant Pol, nosaltres procurarem no oblidar mai la ciutat que els va propiciar els calerons.

Cantem amb en Gardel:

*Buenos Aires, cual a una querida,
si estás lejos mejor hay que amarte,
y decir toda la vida:
antes morir que olvidarte.*

Altres noms

Passatge Industrial

Font

☞ <https://bit.ly/3p4XZTI>

☞ Montserrat Bacardí. *Catalans a Buenos Aires. Records de Fivaller Seras*. Pagès Ed., 2009

☞ Pere i Jordi Sauleda. *El Sant Pol d’ahir i de sempre. Altres apunts i retalls*, 2018

☞ *Tangos que cantó Gardel*. Ed. Distal, 1998

Localització

Centre Vila

VA DE LLIBRES

Acabes d'enllestir la teva darrera lectura i no saps quina triar a partir d'ara? Vols conèixer nous autors i títols? Des d'aquesta secció t'oferim algunes recomanacions perquè segueixis gaudint de la lectura. En aquest número de l'ENS ens arriben tres propostes formulades per la Biblioteca de Can Coromines.

ADULTS

La panerola.
Ian McEwan. Anagrama, 2020.

Amb molt humor i al més estil Kafkaïa McEwan pretén criticar la classe política. Un matí, en una habitació qualsevol i entre els llençols, una panerola és desperta com un autèntic ésser humà, un gegant amb cap i peus i que sembla ser el primer ministre del Regne Unit, Jim Sams. En Jim té una única missió: crear un nou sistema econòmic al qual anomena "reversalisme". Però? a poc a poc va descobrint que no és l'única panerola convertida.... Un cop aconseguix el seu propòsit en Jim Sams torna a convertir-se en panerola i endinsar-se als clavegueram.

Llibre distret i breu amb un component satíric i amb una forta crítica al Brexit.

ADULTS

El mur al mig del llibre.
Mar Bosch. La casita roja, 2019.

Llibre que té com a protagonista a l'Eva Batet, una noia amb molta empena que està farta de feines mal retribuïdes i precàries i que confia en trobar una bona feina on es pugui sentir valorada.

Durant una entrevista de feina, l'Eva ens donarà a conèixer les seves curioses experiències curriculars i fins i tot també, la seva vida sentimental i familiar.

Novel·la narrada en primera persona on l'Eva, espontània i sincera, no deixa de ser un reflex de la situació actual en les que es troben molts joves a l'hora de buscar feina.

Si empatitzes amb l'Eva, podràs seguir la seva evolució a "La Dona Efervescent" on trobarem una Eva més madura, que ens donarà una crua i desmitificadora visió de la maternitat.

ADULTS

Havaneres del s. XIX a Catalunya.
Miquel Peralba i Cirera. Autoeditat, 2020.

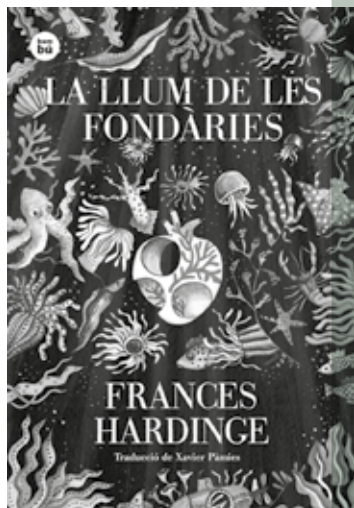
L'havanera és el fil conductor d'aquest llibre escrit pel santpolenc Miquel Peralba. Hi trobareu els diferents orígens que se li atribueixen amb una breu història de la música a Cuba des de l'arribada de Colom i fins al s. XIX.

Hi trobareu 27 havaneres inèdites d'autors catalans amb lletra i música.

En un moment en què la globalització sembla passar per sobre del patrimoni cultural autòcton, aquest llibre vol ser una finestra per descobrir i estimar part de l'essència musical de Catalunya.

JUVENIL

La llum de les fondàries. Frances Hardinge. Bambú editorial, 2020.

L'autora Frances Hardinge ja ens ha presentat diversos llibres amb móns imaginaris que et transporten a llocs màgics on tot és possible.

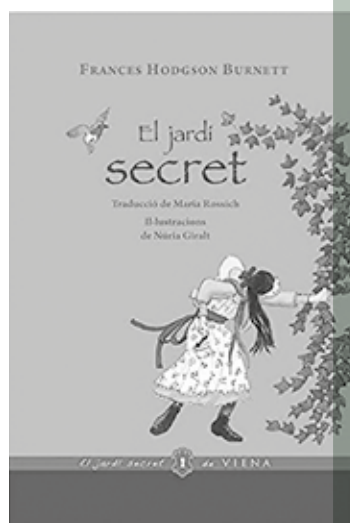
La llum de les fondàries passa a la Miriada, un conjunt d'illes que viuen volcades al mar i al que s'hi pot trobar al fons de tot: al Sotamar. I és que antigament, existien uns Déus meravellosos que han deixat d'existir. Però els habitants de la Miriada saben que si troben petits fragments d'aquests Déus, tindran a les seves mans objectes poderosos i molt valuosos.

Però... i si els Déus van deixar d'existir per algun motiu concret? I si la història no era realment com l'han explicat les noves generacions? I si aquestes restes de Déus fan més mal que bé?

El món que se'ns dibuixa a *La llum de les fondàries* és màgic, però té els coses bàsiques dels éssers humans: supervivència, amicitat, por, creences... aquestes coses fan que mentre llegeixes el llibre, arribis a tenir la sensació que vius dins aquest conjunt d'illes, i que les seves aventures podrien ser les teves...

JUVENIL

El jardí secret. Frances Hodgson Burnett. Viena edicions, 2017.

Hi ha històries que envelleixen bé. I aquesta n'és una. L'autora Frances Hodgson Burnett, va néixer el 1849 i va morir el 1924, però va escriure la història d'una nena que descobreix el món que llegida al segle XXI és plenament actual.

La trama del llibre és senzilla: una nena orfe ha d'anar a viure amb un tiet ric que no coneix. A partir d'aquí, tot el que passa al llibre és descoberta. La Mary descobreix que s'ha de valer per si mateixa, descobreix un jardí amagat, descobreix que per créixer necessita temps, amor i companyia. Descobreix persones que l'omplen, descobreix persones a qui ha d'ajudar a créixer. Descobreix que l'amor pot amb moltes coses. Però sobretot descobreix que la vida, com el jardí secret, està plena de petites coses senzilles que cal veure, conèixer i cuidar.

Del llibre se n'han fet diverses versions pel cinema, la última es va estrenar a principis del 2020.

INFANTIL

Taller de natura. Sandra Willauer. Metafísica del Tercer Mil·lenni, 2020.

La naturalesa ens ofereix una infinitat d'oportunitats per passar tardes creatives a casa. Podem convertir pedres en un joc de dòmino, fulles en parasols o branquetes en el joc del mikado.

Aquestes i moltes d'altres opcions són les que trobareu en aquest llibre de manualitats per infants de primària.

El llibre, forma part d'una col·lecció que es diu "Tardes creatives" de MTM Editores.

Ja ho sabeu, si teniu previst quedar-vos a casa moltes hores i teniu criatures, aquest és un bon llibre per tenir a mà.

L'ESPAI DEL LECTOR

Podeu fer arribar
els vostres
textos a l'adreça
ens@santpol.cat.

Aquests no podran
excedir els 1.500
caràcters i se'n
publicaran tants
com permeti
el disseny de la
pàgina.

Estimem Sant Pau i en tenim cura

Sant Pau no són únicament els murs emblemàtics de l'ermita. Sant Pau és el turó, els jardins, la plaça, les escales, la cripta, els horts, els arbres, les olors, les campanes, els cants, les pregàries, la caseta dels ermitans i les persones que des de fa dos segles hi viuen i es cuiden d'aquest indret meravellós.

Sant Pau, amb més de mil anys d'història, està catalogat com a Bé Cultural d'Interès Nacional del Patrimoni Català i Bé d'Interès Cultural del Patrimoni Espanyol. Des de principis dels anys 70 la propietat del conjunt de Sant Pau és de la Parròquia. Per restaurar-lo, s'han de posar d'acord diverses institucions i això és el que s'ha fet en les diverses ocasions en què s'han hagut de fer grans obres.

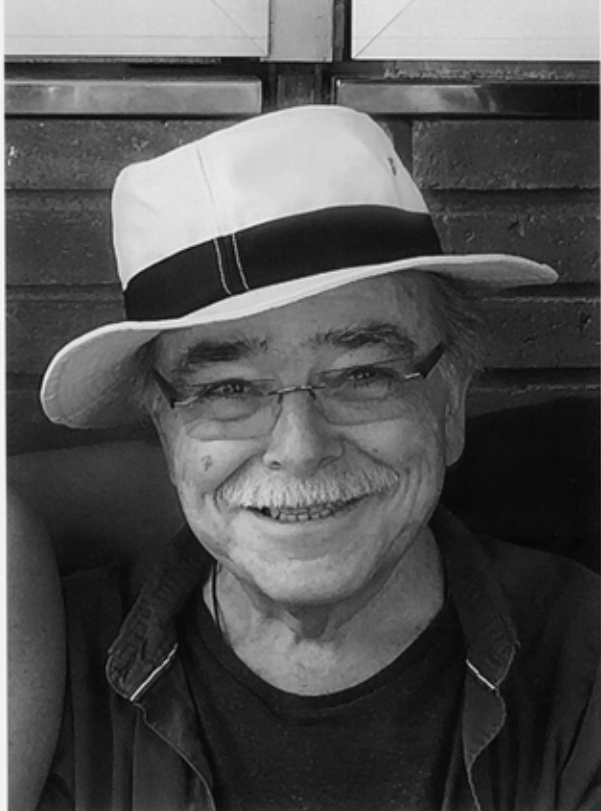
Però Sant Pau requereix cura constant i hi ha un llistat de reparacions pendents que costa posar al dia. El patronat de Sant Pau, creat el 1970, i amb vida intermitent, va assumir durant alguns anys aquesta actitud de vetllar pel conjunt. Som moltes les persones que sentim que Sant Pau és de tothom i que volem participar en iniciatives que ajudin a mantenir i a donar vida a aquest espai.

Els darrers 10 anys s'han engegat algunes accions i campanyes per fer reparacions urgents. En citem algunes: a finals del 2017 l'edició del CD *Músiques per l'Ermita* i el concert de *L'últim indi* van permetre que un grup de voluntaris pogués fer un primer sanejament del terrat de l'ermita, i al gener del 2020, un grup de vilatans va pujar a netejar després de les darreres grans obres i dels estralls del temporal Glòria.

El grup Estimem Sant Pau s'ha creat per sensibilitzar tota persona que s'acosta a Sant Pau i per donar suport al grup que intenta entomar les funcions de l'antic patronat.

Per Sant Pau 2021 hem tancat una campanya de sensibilització i una col·lecta popular per reparar la teulada i la façana de la Caseta dels Ermitans. Els diners els hem anat recaptant en una guardiola de terrissa que es va trencar públicament el passat 25 de gener de 2021. En total, s'ha aconseguit recaptar 1.710,41 euros. El grup parroquial gestionarà els diners i es passaran comptes de les despeses de les reparacions dutes a terme.

Col·lectiu Estimem Sant Pau

En record d'en Jesús Gómez

(El Masnou, 1949 - Sant Pol de Mar, 2020)

En Jesús era una persona molt vinculada al poble: a les persones, i també a les entitats. Naturalista i activista mediambiental, amb sensibilitat pel patrimoni arquitectònic, etnogràfic i artístic.

D'ofici era delineant topògraf, dibuixant i dissenyador gràfic. Cursà els seus estudis a Llotja. Treballà molts anys de tècnic al Parc Natural del Montseny, i això el va portar a llargues caminades per la muntanya i a fer observacions molt precises que li agradava compartir.

Va formar part del col·lectiu fundador del Grup d'Opinió Mediambiental (GOM), i va ser impulsor de la Fira Alternativa.

Participà del Consell de Medi Ambient des de les primeres reunions, el 1996.

Integrant del grup redactor de la guia "*Pels volts de Sant Pol. Itineraris de natura, història i paisatge*", editat pel Centre Excursionista el 1998.

Col·laborador de Ràdio Sant Pol des dels seus inicis, en diversos programes.

També va ser un dels fundadors de l'Associació de veïns *Les Formigues*, de Sant Pol (2002) i en va ser el president fins al 2012.

En Jesús ha estat un valuós company de viatge per a molts de nosaltres. El seu vitalisme sovint ens impulsava a persistir, amb el convenciment que sempre val la pena lluitar per allò en què creiem.

Dues guies turístiques

Una de les característiques que trobo que fa simpàtic el poble de Sant Pol és que si vas pel carrer i crides: "Sauleda!", pot molt ben ser que se't giri algú. Els Sauleda, per dir-ho a la manera de l'admirat Perejaume, formen una "moblada i forestal ramificació". D'on ve originàriament la nissaga? No t'ho sé dir, però sàpigues que el lloc de Sauleda està documentat a Santa Coloma de Farners des del 886, i que des del segle XI, s'hi aixeca l'ermita de Sant Iscle i Santa Victòria de Sauleda. Hi arribaràs caminant o en cotxe des del poble, tot passant pel Castell abans de la destinació final. Sabràs que hi ets perquè se t'obrirà davant teu un prat edènic, amb una joia pètria encastada a l'anell que hi dibuixen els suros i els pins.

Ara bé, si ja hi has estat, sàpigues, que Santa Coloma de Farners t'ofereix una altra visita, més llarga però d'accés també fàcil: el cràter Millàs, a la Lluna. S'hi arriba des del cràter Ezerquiel tombant ara no sé ben bé si cap a llevant o cap a ponent del sol, però segur que, un cop hi siguis, algú t'ho indicarà. És el nom que la Comissió Selenogràfica Internacional va posar en honor de Josep M. Millàs i Vallicrosa, prestigiós historiador de la Ciència astronòmica. Nascut a Santa Coloma, una filla seva té segona residència a Sant Pol, a prop (*of course*) del carrer Neil Amstrong. Cap problema, santpolenc, si perds el coet de tornada i has de fer-hi nit. Els farnesencs confiem plenament que deixaràs la fondalada tan neta com te la vas trobar.

Ramon Sargatal
Consolat de Farners a Sant Pol de Mar

El govern de la improvisació

Des de Junts per Catalunya no ens oposem a la construcció d'un institut, sinó a aquest institut que ens ha imposat l'actual equip de govern, sense cap tipus de consens amb els diferents agents involucrats i interessats (partits a l'oposició, professors, AMPA's, alumnes, equips directius, etc.) Destacar que en els últims 3 mesos l'oposició en bloc ha votat dues vegades en contra del Conveni de Col·laboració entre la Generalitat i l'Ajuntament per les obres de construcció de l'Institut. No és seriós tirar endavant un Institut que ja neix infra-dimensionat, que suposarà un elevat cost de construcció i manteniment per a les arques municipals, i sense haver-se realitzat un anàlisi previ rigorós sobre l'afectació a nivell de mobilitat que implica construir l'Institut en aquest emplaçament.

Volem remarcar també la mala gestió del reciclatge que s'està portant a terme des de l'actual equip de govern, i ho volem fer amb dades objectives. A finals de 2017 estàvem per sobre del 65% en reciclatge i érem el 3er municipi de la comarca en aquest rànquing. A finals de 2020 estem en un 60% i hem passat a ser el 7è. En els últims Plens Municipals hem emfatitzat el deteriorament de la neteja i la recollida de residus, i la resposta per part de la Regidora de Medi Ambient ha estat atribuir la situació principalment a la mala praxi de la gent. Creiem que la solució passa per dimensionar el servei, realitzar campanyes de conscienciació, ser proactius en la detecció de mala praxi i controlar i buidar correctament els contenidors.

Finalment, desitjar a tots els santpolencs i santpolenques un millor 2021 que l'any que deixem enrere.

Junts Per Catalunya - Sant Pol de Mar
www.juntspercatalunyasantpoldemar.cat

La festa de la democràcia. N'esteu segurs?

Segurament ha arribat a les vostres mans aquesta edició de l'ENS just després d'haver-se celebrat les eleccions del passat 14 de febrer. I diem segurament perquè potser no s'han celebrat i ha tingut efecte l'ajornament acordat per la majoria de forces polítiques del Parlament de Catalunya, seguint criteris sanitaris i epidemiològics. Però a dia d'escriure aquest article, el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya ha decidit suspendre l'ajornament de forma cautelar.

Amb els temps que corren, es tracta de posar-ho fàcil al ciutadà. Prou mal de caps tenim tots i, per un dia que es posen d'acord tots... Tots?

Tots no, el PSC estava en contra d'aquest endarreriment, però va expressar que només impugnaria judicialment la decisió si la demora fos fins després de l'estiu. Però feta la llei, feta la trampa: entre les entitats que van presentar recurs, hi ha Federalistes d'Esquerra, vinculada al PSC. Sorpresa! Un nou exemple de trilerisme polític.

Ja n'hi ha prou de judicialitzar la política i d'intentar guanyar als tribunals allò que no s'aconsegueix en l'àmbit parlamentari.

Tots els partits polítics vam consensuar que calia ajornar els comicis per criteris de salut, en una decisió que argumentada i sustentada jurídicament, s'hauria d'haver respectat i no s'ha fet.

Montesquieu va elaborar la teoria de la separació de poders per alguna cosa i en aquest país darrerament, massa sovint, fan veure que no existeix. Després diran que és la festa de la democràcia. De debò? N'esteu segurs?

Un 2021 per guanyar!

La COVID19 ha generat una forta crisi sanitària, social, laboral, econòmica... Moltíssima gent n'ha patit les conseqüències, i l'obligació de la societat és ajudar a tothom que ho estan passant malament. És l'hora de l'ajuda mútua, l'empatia, la corresponsabilitat...

L'any 2020 ha estat el primer any natural complert de la legislatura, i l'Ajuntament ha tirat endavant iniciatives pel canvi com el Pressupost Participatiu, el projecte de coeducació de Sant Pol, la municipalització de la deixalleria, el Pla Director de la Policia Local, el conveni amb el Síndic, la campanya pel residu zero, les bases de serveis socials més accessibles, etc. Malgrat les dificultats, no hem deixat de treballar mai per un Sant Pol més just.

Encarem l'any 2021 amb l'energia renovada, doncs hi ha molta feina a fer! El projecte de l'institut-escola, reinicar el POUM, el codi ètic dels regidors, un nou i millor procés de pressupost participatiu, l'elaboració del Pla de Seguretat Local i el desplegament de la Policia comunitària, el Reglament de Participació, etc. Ara Sant Pol avança a bon ritme recuperant el temps perdut de masses anys d'ineficiència.

El 2021 serà d'esperança, d'activisme, de solidaritat, de rigor, de transformació, d'empatia, d'ètica, etc. Només millorarem la societat des de baix: des del teixit associatiu, des de l'activisme, des de la implicació de tots i totes. Necessitem eines populars actives i fortes, i la CUP pretenem ser una d'elles.

Suma't a la Unitat Popular, t'esperem!
www.santpoldemar.cup.cat

Qui ens ha robat el 2020?

En un grau major o menor, estem convençuts que tots tenim la sensació de que no només ens han robat el mes d'abril, com diu la cançó de cert cantautor de veu aiguarentosa, sinó que ens han robat tot el 2020, i espera!

També a tots ens agradaria saber de cert com ha anat la cosa i qui ha estat el responsable. Ja sabem que té de nom Covid-19 i que és un virus però... Com ha anat la cosa? No sabem si algun dia ho sabrem i això dona pas a un munt d'especulacions.

El que si tenim clar és que les nostres vides han canviat considerablement, això pels que estem vius encara, que desgraciadament hi ha moltíssims que han pagat un preu molt més alt que la manca de llibertat que patim la resta. Des de Junts per Sant Pol, per ells el nostre record i per els seus familiars el nostre condol.

També sabem que la pandèmia està posant al descobert el desgavell de tots els governs. En un primer moment era lògic que ningú sabés com fer-li front, però en plena tercera onada moltes de les mesures que prenen són del tot incomprensibles, i fer-nos responsables als ciutadans, també són injustes, insuficients i ineficaces.

I el que és evident, és que el Covid serveix d'excusa per barallar-se entre els partits polítics estatals, i mentre ho fan passen desapercebuts molts altres aspectes que, d'una manera o d'altre ens perjudiquen a tots. I entre onada i onada ens hem quedat sense festes majors, fires, concerts, etc. i encara no hem pogut gaudir de les propostes que per tots aquests actes ens podia haver ofert l'actual govern de Sant Pol.

Al tancament d'aquesta edició no hem rebut el text per part del PSC.

Junts per Sant Pol de Mar

El Teu Racó de Sant Pol de Mar

Envia'ns una fotografia,
història d'Instagram,
dibuix o expressió gràfica
relacionada amb el poble
i participa en aquesta
secció!

Tens temps de participar
fins al 20 de març de 2021

Envia la teva proposta a ens@santpol.cat
o bé etiqueta la teva publicació amb
#102ENSEXPRESSEM i passa'ns l'enllaç.

#102ENSEXPRESSEM

Gràcies a totes les
persones que heu
participat!

**SERÀ LA
TEVA IMATGE
LA PROPERA
QUE OCUPI
AQUEST ESPAI?**

Després d'un 2020
per oblidar en molts
aspectes, la foto que
reproduïm en aquest
ENS és la del túnel de
l'estació de tren.

La seva autora
és Àgata Vilà
(@agatavila) i ens
sembla un bona
manera d'il·lustrar
el desig que, aquest
2021, ja es pugui
veure la llum al final
del túnel!

Ajuntament de
Sant Pol de Mar